

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V  
PLZNI**

**Fakulta právnická**

Katedra trestního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Týrání zvířat z pohledu trestního práva**

Barbora Lukšová

Plzeň, 2016

*„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“*

Plzeň, březen 2016

.....

Barbora Lukšová

*Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Petru Kybicovi, Ph.D. za pomoc a rady při zpracování mé práce. Velký dík patří také mé rodině, která mě vždy podporovala a přátelům, kteří mi poskytují svou pomoc a vždy při mně stojí. Zároveň bych tuto práci chtěla věnovat svému dědečkovi, Ing. Pavlu Bruderovi, který si to zaslouží ze všech nejvíce.*

## Obsah

Úvod.....	1
1. Historie právní úpravy.....	3
2. Právní ukotvení zvířete v české úpravě.....	5
2.1. Zvíře a živočich.....	5
2.2. Kategorizace zvířat podle zákona na ochranu zvířat.....	7
2.2.1. Hospodářská zvířata.....	7
2.2.2. Zvířata v zájmovém chovu.....	7
2.2.3. Pokusná zvířata.....	8
2.3. Pojem zvíře a nový občanský zákoník.....	8
2.4. Právní nástroje ochrany zvířat.....	9
2.4.1. Veřejnoprávní nástroje.....	9
2.4.2. Soukromoprávní nástroje.....	10
3. Zákon na ochranu zvířat proti týrání.....	11
3.1. Novelizace zákona na ochranu zvířat proti týrání.....	13
3.2. Týrání zvířat.....	14
3.3. Utrpení zvířete.....	18
3.4. Usmrcení zvířete.....	18
3.5. Propagace týrání zvířat.....	20
3.6. Opuštění zvířete.....	20
3.7. Vybrané okruhy úpravy zákona na ochranu zvířat proti týrání.....	21
3.7.1. Ochrana zvířat při veřejném vystoupení.....	21
3.7.2. Problematika cirkusů.....	22
3.7.3. Ochrana zvířat při přepravě.....	23
3.7.4. Ochrana pokusných zvířat.....	23
3.7.5. Ochrana zvířat v zoologických zahradách.....	24
3.8. Instituty zajišťující ochranu zvířat.....	24
3.8.1. Ministerstvo zemědělství.....	25
3.8.2. Státní veterinární správa.....	25
3.8.3. Obecní úřady s rozšířenou působností.....	25
3.9. Program ochrany zvířat.....	26
4. Odpovědnost za přestupky a jiné správní delikty podle zákona na ochranu zvířat.....	27
4.1. Zvláštní opatření v oblasti ochrany zvířat.....	28
4.1.1. Závazný pokyn k odstranění zjištěných nedostatků.....	29
4.1.2. Zákaz chovu.....	29
4.1.3. Propadnutí týraného zvířete.....	30
4.1.4. Umístění zvířete do náhradní péče.....	30
4.1.5. Nařízení snížení počtu zvířat.....	31
4.1.6. Nařízení pozastavení činnosti.....	31
4.1.7. Nařízení utracení zvířete.....	31
5. Ochrana zvířat prostředky trestního práva.....	32
5.1. Trestní právo obecně.....	33
5.1.1. Základní zásady trestního zákoníku.....	33
5.1.2. Trestný čin.....	34
5.2. Vývoj trestněprávní ochrany zvířat proti týrání v ČR.....	34
5.3. Současná trestněprávní ochrana zvířat proti týrání.....	37
5.3.1. § 302 Týrání zvířat.....	37
5.3.2. § 303 Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti.....	39
5.4. Trestní odpovědnost právnických osob na úseku ochrany zvířat.....	42

6.	Judikatura na úseku ochrany zvířat proti týrání .....	43
7.	Ochrana zvířat na mezinárodní úrovni .....	47
7.1.	Ochrana zvířat v mezinárodním právu .....	47
7.2.	System dohod v rámci Evropy.....	47
7.3.	Ochrana zvířat v právu Evropské unie.....	48
8.	Ochrana zvířat ve vybraných zahraničních právních úpravách.....	52
8.1.	Slovenská právní úprava .....	52
8.1.1.	Trestněprávní ochrana zvířat proti týrání .....	53
8.1.2.	Shrnutí .....	53
8.2.	Švýcarská právní úprava.....	54
8.2.1.	Shrnutí .....	55
9.	Návrh nové právní úpravy .....	56
	Závěr.....	57
	Resumé .....	59
	Seznam použité literatury.....	62
	Přílohy.....	67

# Úvod

*„Člověk nese odpovědnost za vše, co kdy ochočil.“  
Antonie de Saint-Exupéry*

Již od útlého věku se aktivně věnuji jezdeckému sportu a s koňmi přicházím do kontaktu každý den. Zvířata jsou zkrátka součástí mého života a proto, jsem si vybrala, jako téma své diplomové práce týrání zvířat. Tato problematika si v dnešní společnosti zaslouží mnohem větší pozornost, než je jí věnováno. Jedním z důvodů je například to, že jsem při shromažďování materiálů k vypracování své práce nenarazila na mnoho odborné literatury zabývající se problematikou týrání zvířat. Čím dál tím častěji se setkáváme s případy týrání zvířat, které nám převážně servírují média. Většina případů je bohužel stále řešena při nízké hranici a tresty, dle mého názoru, neodpovídají míře, kterou by pachatelé zasloužili. Proto svou práci rozeberu z pohledu práva trestního.

Práce je členěna do devíti kapitol a několika podkapitol. V kapitole první stručně představím historii české právní úpravy týrání zvířat, která se vyvíjela od 19. století, až po současnost. V druhé kapitole objasním postavení zvířete v českém právním řádu, vymezím důležité pojmy, kategorizaci zvířat a představím změnu statusu zvířete podle nového občanského zákoníku. Do této kapitoly jsem zahrnula i nástroje na ochranu zvířat proti týrání, konkrétně nástroje veřejnoprávní a soukromoprávní.

Část třetí je věnována ochraně zvířat podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Tento zákon nedávno prošel důležitou novelizací, čímž se náš právní systém ochrany zvířat posunul o krok dál. Rozeberu pojmy jako je týrání, utrpení a usmrcení zvířete, jednotlivé způsoby týrání a okruhy úpravy tohoto zákona, které zvířata před týráním chrání

Kapitola čtvrtá rozebírá odpovědnost za přestupky a jiné správní delikty podle zákona na ochranu zvířat a představuje zvláštní opatření v oblasti ochrany zvířat.

Nejdůležitější částí mé práce je kapitola pátá, ve které představuji trestní úpravu ochrany zvířat, její vývoj, základní zásady, na kterých je trestní právo postaveno a vývoj, kterým si úprava prošla. Podrobně se věnuji jednotlivým skutkovým podstatám trestných činů týrání zvířat dle § 302 a zanedbání péče o

zvíře z nedbalosti v § 303. Zmíním i problematiku odpovědnosti právnických osob na tomto úseku.

Je třeba se zamyslet, zda je trestní úprava ochrany zvířat uspokojivá nebo má stále několik nedostatků, proto v kapitole šesté představím judikaturu týkající se dané věci.

Nakonec je nutno představit úpravu na mezinárodní úrovni a úpravu v rámci Evropské unie a její vývoj. Nezapomenu na srovnání naší úpravy s úpravou zahraniční.

V poslední kapitole a závěru se zamyslím nad platnou právní úpravou a zhodnotím její pozitiva a negativa a navrhnou možná řešení, která by vedla k dalšímu posunu problematiky týrání zvířat.

# 1. Historie právní úpravy

Počátek právní ochrany zvířat na našem území je zakotven od roku 1855, v době tzv. Bachova absolutismu. Nařízení č. 31/1855 ř. z., kterým se vydává zákonný předpis proti týrání zvířat. Na základě tohoto nařízení došlo v jednotlivých zemích k vydání vyhlášek. První vyhláška zemského prezidenta ve Slezsku č. 8/1899 slezského zemního zákoníku., obsahující zákazy častěji pozorovaného, pokud se týče při živnostenském provozu obvyklého zlého nakládání se zvířaty. Druhou byla vyhláška č. 61/1901 moravského zemního zákoníku, kterou se vyhlašují předpisy proti týrání zvířat a nakonec vyhláška č. 45/1902 českého zemského zákoníku, o zamezení týrání zvířat. Vyhlášky obsahovaly především povinnosti a zákazy při nakládání s hospodářskými zvířaty (drůbež, dobytek, psi a koně), které se vykládaly na konkrétní případy týrání zvířat z tehdejší doby. Trestné bylo například hrubé zanedbávání domácích zvířat v oblasti krmení, napájení, čistotě nebo uvazování psů na krátké řetězy.<sup>1</sup>

Během období první republiky k žádnému vydání právních předpisů ohledně ochrany zvířat nedošlo. Platila ochrana přijatá z rakouského práva. Rakousko-uherská úprava ochrany zvířat postačovala a to i z důvodu, že si sedláci svých hospodářských zvířat vážili. Ke změnám, a to zásadním, došlo po zřízení Protektorátu Čech a Moravy v roce 1939, kdy došlo k podrobné úpravě nařízením vlády č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání. Účinností tohoto nařízení pozbylo účinnosti výše uvedené nařízení z roku 1855 a také vyhlášky z přelomu století. V roce 1941 nařízení novelizovalo nařízení č. 108/1941 Sb., kterým byly především zpřísněny trestní postihy. Ve stejném roce byly vydány i prováděcí předpisy č. 109/1941 Sb., a č. 110/1941 Sb., které upravovaly týrání zvířat do hloubky. Spolu s definicí týrání obsahovaly tyto předpisy i pokyny k takovému zacházení se zvířaty, aby nedocházelo k jejich utrpení a jejich součástí bylo také vymezení sankcí za porušení povinnosti. Tyto předpisy považujeme za přímé předchůdce současné úpravy. Ústavní dekret prezidenta republiky č. 11/1944 Úř. věst. čsl., o obnovení pořádku, vyloučil používání předpisů z doby nesvobody z

---

<sup>1</sup> RYDVAL, Tomáš, Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. Aplikované právo. 2006, č. 2, s. 31 – 33.



oborů soudního práva trestního, soudního řízení osobního a práva rodinného.<sup>2</sup>

Po roce 1948, kdy v Československu došlo ke změně režimu a k moci se dostala Komunistická strana, charakterizujeme období za dobu temna právní ochrany zvířat. Hlavním důvodem bylo hlavně socialistické zemědělství a využívání zvířat k laboratorním pokusům. Obecný zákaz týrání zvířat sice v právním řádu doby tehdejší nalezneme, ale neobsahuje další podrobnější úpravu a někdy dokonce ani nestanoví sankci za jeho porušení. Například roku 1950 byl vydán zákon č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, který ukládal pokutu do výše 5.000,- Kč nebo odnětí svobody v na maximálně sedm dní tomu, kdo bezdůvodně působí zvířeti bolest nebo jiné utrpení.<sup>3</sup>

Nová právní úprava se objevila po roce 1992, která si prošla řadou novelizací a platí dodnes a je jím zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, který byl schválen 15. dubna 1992 Českou národní radou s účinností od 29. května 1992. Tento zákon byl již několikrát novelizován a harmonizován s právními předpisy Evropské unie. Nejdůležitější novelou byl zákon č. 312/2008 Sb. a č. 359/2012 Sb. Podle tohoto zákona řídí Ministerstvo zemědělství výkon státní správy na tomto úseku, projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů ochrany zvířat hospodářských, pokusných, zvířat v zájmových chovech a volně žijících zvířat, včetně zoologických zahrad. Dále předkládá příslušným státním orgánům návrhy na jednotlivá opatření.

---

<sup>2</sup> RYDVAL, Tomáš, Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. Aplikované právo. 2006, č. 2, s. 31 – 33

<sup>3</sup> Tamtéž.

## 2. Právní ukotvení zvířete v české úpravě

Nejprve je důležité vymezit si základní pojmy, které jsou v této práci klíčové a se kterými se budeme setkávat. V obecné rovině lze použít mnoho označení. Vedle pojmu „zvíře“ můžeme použít i označení „živočich“. V české právní úpravě se ale setkáváme s označením zvíře a živočich, občasné i s pojmem zvěř. V právním jazyce by užívání těchto pojmů mělo být jednotné, ale bohužel je tomu jinak. Některé tyto pojmy nejsou legálně vůbec definovány, některé naopak jsou a některým můžeme najít legálních definic hned několik.<sup>4</sup>

Jádrem právní úpravy ochrany zvířat proti týrání je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Dále je třeba zmínit předpisy související, kterých je celá řada. Mezi nejdůležitější patří: Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, zákon č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon, zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství, zákon č. 162/2003 Sb., o zoologických zahradách, zákon č. 100/2004 Sb., o regulaci obchodu s ohroženými druhy (CITES), zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, nařízení vlády č. 278/2008 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

### 2.1. Zvíře a živočich

Pojem zvíře a vymezení obsahu a rozsahu tohoto pojmu je v českém právním řádu definován poněkud nejednotně.

V preambuli zákona na ochranu zvířat proti týrání se setkáváme s definicí: *„Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhující si proto pozornost, péči a ochranu ze*

---

<sup>4</sup> DAHOMORSKÝ, M.: Vlastnické právo a ochrana životního prostředí, Pocta Martě Knappové k 80.narozeninám. Vyd.1Praha: ASPI 2005, str 35.

*strany člověka.*<sup>5</sup> Dále je v tomto zákoně pod §3 písm. a) definován pojem zvíře jako „každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo“. To znamená, že právní úprava ochrany zvířat proti týrání je v České republice omezena na ochranu obratlovců, zatímco bezobratlovci proti týrání chráněni nejsou.<sup>6</sup> Tato definice zvířete je momentálně jedinou legální definicí v českém právním řádu. Na základě právních dějin víme, že za starověku bylo zvíře považováno za majetek a příchodem práva došlo ke změně a označovalo se za věc mancipační.<sup>7</sup>

Pojem živočich definuje zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. § 3 odst. 1 písm. d) uvádí: „*Volně žijící živočich (dále jen „živočich“)* je jedinec živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy přírody. Živočichem se rozumí všechna vývojová stádia daného jedince. Jedinec zdivočelé populace domestikovaného druhu se za volně žijícího živočicha nepovažuje“.<sup>8</sup> Z těchto dvou definic můžeme usoudit, že definice zvířete je užší a podrobnější na rozdíl od definice živočicha, která zahrnuje celou říši živočichů. S definicí pojmu živočicha se může setkat i v jiných právních předpisech, kterými jsou: zákon č. 162/2003 Sb., o zoologických zahradách, zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy (zákon CITES) nebo zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy.

V obecné rovině dojdeme k tomu, že pojem „živočich“ se v české právní úpravě užívá převážně v oblasti ochrany živočišných tvorů, pojem „zvíře“ spíše ve spojitosti s ochranou jednotlivých zvířat a péčí o ně.<sup>9</sup>

Pojem „zvěř“ najdeme v zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Zvěří se tímto zákonem rozumí „*obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů,*“ který konkrétně uvádí výčet jednotlivých druhů, které jsou za zvěř považovány.

<sup>5</sup> Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>6</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str.311

<sup>7</sup> V římském právu dělíme věci na mancipační a nemancipační. Zvířata, která se dala zkrotit patří mezi věci mancipační. Tento druh používal zvláštní režim při nakládání.

<sup>8</sup> Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>9</sup> PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, str. 16 - 17

## 2.2. Kategorizace zvířat podle zákona na ochranu zvířat

V zákoně na ochranu zvířat proti týrání najdeme upravení povinností chovatelů zvířat dle toho, do které kategorie, či podkategorie, zvíře patří. Základní rozdělení se dělí na:

- zvířata hospodářská
- zvířata v zájmovém chovu
- pokusná zvířata

Mezi další kategorie lze zařadit zvířata volně žijící (mezi která patří podkategorie zvířat handicapovaných) a zvířata ve volné péči ( podkategorie – zvířata toulavá a opuštěná).<sup>10</sup>

### 2.2.1. Hospodářská zvířata

Kategorie hospodářských zvířat se dle definice řídí účelem chovu. Zvířetem hospodářským je dle § 3 písm. d) „ZnOZPT“ *„zvíře chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací.“*<sup>11</sup> Jsou to tedy zvířata chovaná k užítku hospodářskému či podnikatelskému (např. služební psi, tažní koně, podnikatelský chov malých hlodavců).

### 2.2.2. Zvířata v zájmovém chovu

Zvířetem v zájmovém chovu je dle § 3 písm. e) zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu a jehož chov slouží k zájmové činnosti člověka, nebo zvíře sloužící člověku jako společník. Podkategorií tohoto druhu jsou tzv. druhy zvířat, které vyžadují zvláštní péči, což znamená, že mají zvýšené nároky na chov. Vymezení těchto zvířat najdeme ve vyhlášce č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. K tomuto chovu je zapotřebí povolení orgánů veterinární správy.<sup>12</sup>

<sup>10</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str.315

<sup>11</sup> Zákon . 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>12</sup> Tamtéž.

### 2.2.3. Pokusná zvířata

Dalším pojmem je zvíře pokusné. Tento pojem si v roce 2012 prošel novelou a získal tak novou definici. Zjednodušeně jím podle § 3, písm j) je živý obratlovec s výjimkou člověka a hlavonožec, včetně samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny běžného vývoje, kteří jsou nebo mají být použiti k pokusům. Dříve s tímto pojmem souvisel pojem zvířat laboratorních. Ten však již zákon od 1.1.2013 nepoužívá. Nyní tomuto pojmu odpovídá pojem „zvířata chovaná pro použití k pokusům“ dle § 17 písm. f). Dříve bylo rozdělení na pokusná a laboratorní zvířata mnohem praktičtější. Bylo totiž jasnější rozlišení pokusných zvířat chovaných přímo pro účely pokusů od pokusných zvířat, která byla k pokusům odnímána od přírody.<sup>13</sup>

### 2.3. Pojem zvíře a nový občanský zákoník

Nový občanský zákoník přináší pro právní postavení zvířete výraznou změnu. Dochází k tzv. dereifikaci zvířat, neboli odvěcnění, do jeho účinnosti bylo totiž zvíře považováno pouze jako „věc“. V § 494 NOZ se uvádí: *„Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“* V první větě je zvíře vymezeno pozitivně s důrazem na zvláštní hodnotu a význam, který je podmíněn vlastností zvířete jako živého a smysly nadaného tvora. Tím se zvíře liší od člověka, který je nadán nejen smysly, ale i rozumem. Z toho důvodu vyplývá, že člověk má práva přirozená.<sup>14</sup> Cílem tohoto ustanovení je hodnotový posun při chápání postavení zvířete stojící na pomezí věcí a člověka. Důvodová zpráva k návrhu NOZ uvádí, že *„nová úprava se vymaňuje z dogmatu římského práva o „bučících nástrojích“ a z právního pojetí zvířat jako věcí v právním smyslu.“* Cílem bylo přiblížení moderním zahraničním kodexům, které považují zvířata za zvláštní a samostatnou právní kategorii.

Občanský zákoník si dané problematiky všimá hlavně z pohledu vlastnického práva a jeho ochrany. Bere zřetel jak na zvíře samotné, tak i na jeho pána a bere v ochranu i jejich vzájemný vztah a emoční vazbu. Zákonné úpravy

<sup>13</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str.316

<sup>14</sup> Eliáš, K. a kol, *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, str. 226

obsahují pravidla, že zvíře není věc, že ho chrání zvláštní zákony a že předpisy o věcech na něj lze aplikovat jen v mezích, kde pro zvíře neplatí odchylná úprava. V Ruském kodexu je například výslovně zakázáno nakládat se zvířaty v rozporu se zásadami humanity. Občanský zákoník se v této myšlence podobá: stanovuje, že živé zvíře není věcí a vyjadřuje, za jakých podmínek na ně lze aplikovat předpisy o movitých věcech. Jako příklad můžeme uvést, že by bylo v rozporu s povahou živého zvířete jako živého tvora použít do zástavního práva psa, který citově lpí na svém pánovi tím, že by byl odebrán a předán zástavnímu věřiteli jako osobě, která je zvířeti cizí a tím by byl vystaven stresu.<sup>15</sup>

Pojem zvíře v občanském zákoníku je poněkud širší ve srovnání s pojetím zvířete v platném zákoně na ochranu zvířat, který je veřejnoprávním předpisem a který pro své účely omezuje pojem zvířat na živé obratlovce odlišné od člověka. Podle soukromoprávní úpravy jsou zvířaty nejen obratlovci, ale i bezobratlí, kteří jsou schopni vnímat bolest a stres. Ve smyslu tohoto ustanovení nejsou živým tvorem jen obratlovci.<sup>16</sup>

Občanský zákoník přináší kategorizace zvířat a to na zvířata divoká a zajatá (§ 1046), zkrocená (1047), domácí (§1048) a zvířata chovaná (§1049). Toto rozlišení se liší od dělení v zákoně na ochranu zvířat, který rozlišuje zvířata hospodářská či zvířata v zájmovém chovu. Ze soukromoprávního hlediska jde o účel s vazbou na základní soukromoprávní instituty – existence, vznik a zánik vlastnického práva ke zvířeti a otázky spojené s povinností nahradit škodu, které zvíře způsobilo.

## **2.4. Právní nástroje ochrany zvířat**

V České Republice máme dvojí rozdělení právních nástrojů na ochranu zvířat a to nástroje veřejného práva a práva soukromého. Předpisů, nejen právních, v této oblasti je hned několik, proto je důležité vytvořit určitou systemizaci.

### **2.4.1. Veřejnoprávní nástroje**

Hlavním těžištěm právní ochrany zvířat u nás je právo veřejné, které

---

<sup>15</sup> Eliáš, K. a kol, Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava: Sagit, 2012, str. 226

<sup>16</sup> Tamtéž.

představuje řadu vzájemně souvisejících právních předpisů kategorizovaných do skupin, přímé a nepřímé ochrany zvířat proti týrání. Mezi ochranu přímou se řadí právní předpisy, které obsahují pravidlo chování týkající se zákazů a postihů

vlastního týrání zvířat či chování, které s ním bezprostředně souvisí. Jde zejména o zákon na ochranu zvířat proti týrání. Ochranou nepřímou pak rozumíme pravidla chování, které upravují předpisy týkající se zacházení se zvířaty jako živými tvory, podle jejich druhu, případně následky, které nastávají při jejich porušení. Do této skupiny řadíme veterinární předpisy, předpisy o šlechtění a plemenitbě zvířat. Mezi předpisy specifické pak patří zákon o myslivosti, rybářství a právní předpisy týkající se ochrany přírody a provozování zoologických zahrad.<sup>17</sup>

#### **2.4.2. Soukromoprávní nástroje**

Nástroje soukromoprávní upravuje občanské právo a jejich použití je omezeno samou podstatou soukromoprávních vztahů. Zvířata nemohou být subjekty právních vztahů, které jsou upraveny v českém právním řádu. Mezi subjekty řadíme pouze osoby fyzické a právnické.<sup>18</sup> Nemohou se domáhat svých práv. Mohou být pouze objekty právních vztahu. To znamená, že veškerá míra realizace jejich ochrany je závislá na jednání lidí, tzn. chovatelů, pracovníků příslušných orgánů, apod.

---

<sup>17</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 270

<sup>18</sup> GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, 308 s. Str. 108

### 3. Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Základním předpokladem chovu všech zvířat je zajištění dobrých životních podmínek. Hlavním pramenem české úpravy, jak jsme si již zmínili, je **zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání**, který byl od svého přijetí několikrát novelizován. Hlavním účelem zákona je chránit zvířata, která jsou živými tvory a jsou schopná pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu působením člověka. Mezi prováděcí předpisy k tomuto zákonu zejména patří vyhlášky Ministerstva zemědělství:

- vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat
- vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat
- vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči
- vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě
- vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu
- vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování
- vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat
- vyhláška č. 21/2013 Sb., o stanovení podmínek při chovu psů a koček
- vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, ve znění vyhlášky č. 372/2013 Sb.,
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Vzhledem k členství České republiky v Evropské Unii, je v rámci ochrany zvířat závazné dodržovat nařízení EU a postupovat dle rozhodnutí Komise:

- Nařízení Rady (ES) č. 1255/97 ze dne 25. června 1997 o kritériích Společenství pro místa zastávek a o změně plánu cesty uvedeného v příloze směrnice 91/628/EHS,
- Nařízení Rady (ES) č. 1040/2003 ze dne 11. června 2003, kterým se mění nařízení (ES) č. 1255/97, pokud jde o použití míst zastávek,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních



předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat,

- Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97,
- Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování,
- Rozhodnutí komise, o minimálních požadavcích na sběr informací při inspekcích míst produkce, v nichž se chovají některá zvířata pro hospodářské účely (2006/778/ES),
- Prováděcí rozhodnutí Komise, kterým se zavádí společný formát pro předkládání informací podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely (2012/707/EU),
- Prováděcí rozhodnutí komise, o výročních zprávách o nediskriminačních inspekcích provedených podle nařízení Rady (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (2013/188/EU)
- Prováděcí rozhodnutí komise, kterým se opravuje příloha II prováděcího rozhodnutí 2012/707/EU, kterým se zavádí společný formát pro předkládání informací podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely (2014/11/EU)

Dalšími zákony, které upravují problematiku týrání jsou: zákon veterinární, zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon o myslivosti, zákon o rybářství, občanský zákoník, přestupkový zákon. Ochrana zvířat obsahuje i principy právní ochrany, kterými jsou:

- princip vysoké hodnoty zvířat – zvíře patří mezi nenahraditelnou součást ekosystému a existence života na celé planetě, proto jeho hodnotu nelze určovat pouze vzhledem k využitelnosti pro člověka
- princip péče – člověk nese za určité druhy zvířat zodpovědnost, některé druhy domestikovaných zvířat by totiž bez lidské péče v přírodě nepřežily
- princip snižování utrpení

- princip zákazu usmrcení bez zákonného důvodu – žádné zvíře nesmí být usmrceno jen na základě lidské svévole
- princip respektování přirozených potřeb zvířat – zde je důležité brát ohled na biologické a etologické potřeby určitého druhu zvířat
- princip odpovědnosti chovatele – užije se v případě náhrady škody způsobené zvířetem či při odpovědnosti za spáchané delikty
- princip odpovědnosti a kvalifikace – existuje výhradní pravomoc orgánu veterinární správy k posouzení jednání, zda naplňuje znaky týrání
- princip subsidiarity využití zvířete – zohledňuje se zejména u pokusů se zvířaty a spočívá v preferenci alternativ
- princip transparentnosti – informační povinnost před veřejností<sup>19</sup>

### 3.1. Novelizace zákona na ochranu zvířat proti týrání

Jedna z nejdůležitějších a nejrozsáhlejších novel byla přijata zákonem č. 359/2012 Sb. Hlavním důvodem změn byla evropská legislativa, její nové prepisy o usmrcování zvířat a o pokusech, které jsou označovány jako používání zvířat pro vědecké účely.<sup>20</sup> Došlo ke zpřísnění a doplnění některých ustanovení, u kterých je cílem odstranit dosavadní nedostatky interpretačních pochybností. Zavedeno bylo i několik nových právních nástrojů, které pomáhají zvýšit účinnost praktické ochrany zvířat proti týrání. S účinností od 1.ledna 2013 jde o tyto novinky:

- zákaz chovu pro chovatele, jenž se dopustil týrání zvířat a lze usuzovat, že ve svém jednání bude dále pokračovat. Dosud docházelo k opakování týrání s novými zvířaty a dle platné právní úpravy nebylo možno trest uložit
- propadnutí, zabrání zvířete, které bylo týráno, je-li zde pravděpodobnost, že týrání bude pokračovat. Propadnutí směřuje vůči vlastníku zvířete, je-li zároveň pachatelem. Zabrání se užije u případů, kdy jsou naplněny znaky propadnutí, ale pachatele nelze za delikt stíhat. Vlastníkem takového zvířete se stává stát.
- Rozhodnutí o předběžné náhradní péči, podle kterého lze okamžitě zvíře

<sup>19</sup> TUHÁČEK, Miloš a Jitka JELÍNKOVÁ. *Právo životního prostředí: praktický průvodce. První vydání. Praha: Grada, 2015. Právo pro každého (Grada)*

<sup>20</sup> Nařízení Rady č. 1009/2009 o ochraně zvířat při usmrcování a směrnice EP a Rady č. 63/2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely

chovateli odebrat. Lze očekávat rozhodnutí ve správním řízení o propadnutí nebo zabrání zvířete nebo o jeho umístění do náhradní péče, v případě závažného týrání. Jedná se o neprodlenou pomoc závažně týraným zvířatům, u kterých by mohlo dojít až ke smrti.<sup>21</sup>

### 3.2. Týrání zvířat

Pojem týrání zvířat je souborným označením pro lidskou činnost, během které dochází, ať už cíleně nebo nevědomky, k ubližování zvířeti, poškozování jeho zdraví, zhoršování podmínek k životu, strádání, znehodnocování jeho plnohodnotného života a podobně. Pojem vyjadřuje zakázané způsoby zacházení se zvířaty.

Historický základ má pojem týrání v latinském *crudelitas* a po celý středověk se jeho obsah převážně vázal k případům zlých úmyslů a zlých jednání cizinců nebo cizích náboženství proti vlastním. Pojem týrání byl s utrpením spojován okolo 16. století, kdy začal upravovat způsoby usmrcování zvířat, znamenal tedy určitou radost člověka z působení bolesti a utrpení zvířeti. Nejprve se týkal například kohoutích zápasů, dráždění medvědů, býků, psů apod. Až s rostoucím pochodem společnosti a rozumovým posunem o vlastnostech zvířat jako citlivých a vnímavých se pojem týrání rozlišoval na úmyslné formy krutosti a o jiné než veřejné týrání.<sup>22</sup>

V roce 1822 došlo ve Velké Británii k pozastavení zákonodárců nad kohoutími zápasy a lovením lišek. William Wilberforce, jako myslitel tehdejší doby, přinesl do parlamentu srovnání zvířat s otroky. Dostal se však do konfliktu s ministrem obrany Williamem Windhamem, který patřil mezi zastánce těchto zápasů a tvrdil, že tak dochází k vycvičení lidí pro účely války. Británie vyhlásila v roce 1822 *Martin's Act of 1822*, který zvířecí zápasy zakázal. Poté královna Viktorie projevila o problematiku týrání zvířat zájem a v roce 1849 vydala zákon, který odsuzoval pachatele trestného činu týrání zvířat k trestu odnětí svobody na tři měsíce. Tento zákon se stal v Evropě na dlouho dobu věhlasným.<sup>23</sup>

Klíčový pojem týrání je upraven v zákoně na ochranu zvířat proti týrání v

<sup>21</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 300

<sup>22</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 84

<sup>23</sup> Broom, D. - Tudge, C. *Animal welfare*. Strausbourg: Nakladatelství Council of Europe publishing, 2006, str. 173

§ 4. Tento pojem vystihuje nejen přímé způsobení fyzické bolesti, ale i poškození zdraví a utrpení, která spadají mimo tělesná poškození. Zákon obsahuje 21 popsanych položek způsobu týrání v písmenech a) až v). Ponechává si zbytkovou klauzuli pod písmenem w). *jiné tímto zákonem zakázané jednání, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete*, ze které vyplývá, že je obecným vyjádřením týrání, které jinak v zákoně v obecné rovině nenajdeme. Pro kvalifikaci jednání jednání označené jako týrání stačí naplnění následujících znaků:

- jde o jednání, které je zákonem na ochranu zvířat zakázáno
- existuje příčinná souvislost mezi jednáním a stavem utrpení způsobeného zvířeti.<sup>24</sup>

Vymezení činností, které zákon na ochranu zvířat považuje za týrání podle § 4:

- nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračující jeho síly,*
- podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením, jakož i vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům,*
- z jiných než zdravotních důvodů*
  - omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak,*
  - podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují,*
  - omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete*
- vydat slabé, nevléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než odkladnému a bezbolestnému usmrcení,*
- podávat zvířeti dopingové látky a jiné látky poškozující organismus s cílem změnit jeho výkon nebo vzhled,*
- cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném živém zvířeti, s výjimkou výcviku loveckého dravce, používat lákadel nebo nástrah, aniž by to vyžadoval lov, výcvik nebo*

---

<sup>24</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 318

*použití ovčáckého nebo pasteveckého psa, příprava zvířete k jeho vypuštění do volné přírody nebo k činnosti uvedené v § 14 odst. 8,*

*g) provádět chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu nebo jiných vlastností zvířete, a to i v případě, že by uvedené zákroky byly provedeny za použití prostředků pro celkové nebo místní znecitlivění, prostředků snižujících bolest nebo jiných metod, nejde-li o případy uvedené v § 7 odst. 3 a 4, zejména*

*1. kupírovat uši, ničit hlasivky nebo používat jiných prostředků k omezení hlasitých projevů zvířat anebo z jiných než zdravotních důvodů amputovat drápy, zuby, jedové nebo pachové žlázy,*

*2. z jiných než zdravotních důvodů řezat paroží nebo jiné jeho části ve vývojové fázi živé tkáně,*

*3. poškozovat kosti, svaly nebo nervy křídel ptáků starších 3 dnů tak, aby bylo zabráněno jejich létání,*

*h) používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění nebo následně dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat,*

*i) podávat zvířeti bez souhlasu veterinárního lékaře veterinární léčiva a přípravky s výjimkou těch, kterou jsou volné v prodeji, provádět krvavé zákroky, pokud nejsou prováděny osobou odborně způsobilou nebo úpravu kopyt a podkovářské úkony, pokud nejsou prováděny osobou, která splňuje odbornou způsobilost podle zvláštního právního předpisu; za tyto zákroky se nepovažují paznehtářské úkony,*

*j) vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy,*

*k) chovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení,*

*l) zasahovat do průběhu porodu způsobem který neodpovídá obtížnosti porodu, zvyšuje bolest anebo poškozuje zdraví matky i mláďete,*

*m) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolá nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání*

*n) používat k vázání nebo k jinému omezení pohybu zvířete prostředky, které zvířeti způsobují anebo lze předpokládat, že budou způsobovat, poranění, bolest nebo jiné poškození zdraví,*

- o) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpením*
- p) překrmovat nebo krmit zvíře násilným způsobem, nejde-li o zákrok nezbytný k záchraně jeho života nebo zachování jeho zdraví,*
- r) používat živá zvířata ke krmení těch druhů zvířat, u nichž z biologických důvodů není takový způsob výživy nutný,*
- s) opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat,*
- t) při manipulaci s živými rybami zbavovat ryby šupin nebo ploutví, vsouvat rybám prsty pod skřele do žáber nebo jim vtlačovat prsty do očnic anebo násilně vytlačovat jikry nebo mličí, pokud se nejedná o výzkum a umělé chov ryb a nejde-li o postup stanovený zákonem o rybářství a zákonem o ochraně přírody a krajiny,*
- u) označovat zvíře vymrazováním s výjimkou ryb a označovat zvíře výžehem, s výjimkou koní, stanoví-li tak zvláštní právní předpis,*
- v) používat elektrický proud k omezení pohybu končetin nebo těla zvířete mimo použití elektrických ohradníků nebo přístrojů pro elektrické omračování a usmrcování zvířat anebo odchyt ryb podle zvláštního právního předpisu,*
- w) jiné tímto zákonem zakázané jednání, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete.<sup>25</sup>*

Existují výjimky, které výslovně vylučují z okruhu týrání i přes obecné naplnění znaků tohoto činu a to v případě, jde-li o jednání, které je naléhavě nutné v záchranných situacích spojených s naléhavou potřebou záchrany života lidí nebo zvířat. Podle § 4 odst. 2 jde dále o schválené pokusy na zvířatech, které musí probíhat v souladu se schváleným projektem pokusů. Pokud by se ale činnosti v rámci pokusů dostaly do rozporu s požadavky zákona, šlo by o týrání.<sup>26</sup> Odstavec tři pak stanoví výjimku, kdy se týrání nevztahuje na výchovu a výcvik psů, popřípadě použití zvířete k plnění úkolů, stanovených ozbrojenými silami, bezpečnostními sborům a nebo obecní policii zvláštními právními předpisy.<sup>27</sup>

Odborné posouzení, zda se jedná či nejedná o týrání zvířat, náleží příslušnému orgánu, kterým je veterinární správa. Vyjádření toho orgánu si vždy

<sup>25</sup> Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

<sup>26</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 319

<sup>27</sup> Např. Umožnění výcviku a použití služebního psa dle § 52 písm. j) zákona č. 273/2008 Sb., o policii ČR

musí vyžádat orgán vedoucí řízení o správním deliktu, jelikož toto vyjádření je závazné. Z toho vyplývá, že úřad obce s obecnou s rozšířenou působností nesmí sám posuzovat, zda jde o naplnění nebo nenaplnění znaků týrání.

Problematika týrání zvířat úzce souvisí i s oborem psychologie a sociologie. Byly prokázány přímé souvislosti mezi týráním zvířat a násilím páchaným na lidech. Na základě studie z roku 1983 bylo zjištěno, že v 88% rodin, ve kterých došlo k týrání dětí, docházelo i k páchání týrání na zvířatech domácích. V dalších studiích bylo prokázáno, že 73% tázaných žen, které vlastnily zvíře, potvrdily, že jejich partner buď zvíře týral, usmrtil nebo smrti hrozil. Negativní důsledky týrání zvířat častou vedou k ignoraci pocitů a vnímání vůči ostatním, ať už to jsou lidé nebo zvířata a dochází k násilnému chování. Toto by mělo být součástí každé strategie, která se snaží vést k ukončení všech druhů násilí.<sup>28</sup>

### 3.3. Utrpení zvířete

Dalším stěžejním pojmem zákona je „utrpení“. Jde o stav, který je nežádoucí a před kterým zákon zvířata chrání. Definici najdeme v § 3 písm. l) *utrpením je stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt*<sup>29</sup> Definice je poměrně dost široká a váže se především na stav zvířete, nikoliv na jednání člověka. Aby došlo k naplnění znaku utrpení zvířete není nezbytné aktivní jednání člověka, protože naplnění skutku může mít původ i například ze zanedbání péče. Tento pojem je chápán ze širšího hlediska než „bolest“, která je pouze jedním z jeho následků.<sup>30</sup>

### 3.4. Usmrcení zvířete

Dalším pojmem, který zákon o ochraně zvířat upravuje je usmrcení zvířete. Tato definice je opět velmi široká a je upravena v § 3 písm. n) *usmrcením je jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete*. Opět platí, že jednáním může být i nekonání, např. nedbalost nebo opomenutí péče.

<sup>28</sup> VANDROVCOVÁ, Tereza: „Násilné činy páchané na zvířatech v souvislosti dalších patologických jevů“, 2008, In: Večerník, K. (ed.), Trendy sociálně patologických jevů. Sborník příspěvků ze semináře sekce sociální patologie MČSS, Praha: MČSS, 220-226. [online] [cit. 2016-03-19] Dostupné z: <[http://humanimal.cz/texty\\_soubory/nasilne-ciny-pachane-na-zviratech.html](http://humanimal.cz/texty_soubory/nasilne-ciny-pachane-na-zviratech.html)>

<sup>29</sup> Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

<sup>30</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 320

Zákaz usmrtit zvíře najdeme v § 5 zákona. Zákaz je pouze částečný a relativní, je zde doplněno omezení „bez důvodu“ a upravuje případy, kdy zvíře usmrtit lze:

- v případě využití produktů chovaného zvířete – potraviny, kožešina, vlna,
- je-li zvíře slabé nebo má nevyлéčitelnou nemoc, těžká zranění, genetickou nebo vrozenou vadu, je-li celkově vyčerpané nebo staré, jsou-li případy pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením,
- ohrožuje-li zvíře bezprostředně člověk<sup>31</sup>
- při výkonu rybářství a myslivosti,
- při nařízení mimořádného veterinárního nebo hygienického opatření při ochraně před nákazami,
- při ukončení pokusu na pokusném zvířeti,
- při regulaci populace zvířat v lidské péči a volně žijících zvířat,
- při deratizace,
- v případě uložení zvláštního opatření
- v případě nemožnosti identifikovat zvíře podle zvláštních právních předpisů,
- při depopulaci<sup>32</sup>

Usmrcení může provádět buď veterinární lékař nebo osoba zletilá pod odborným dohledem.

Zákon dále výslovně zakazuje způsoby usmrcování zvířat mezi které patří – utopení, udušení, použití takových látek a přípravků, které zvíře neuvedou do hlubokého celkového znečitlivění a bezpečně nezpůsobí smrt, použití elektrického proudu, použití lepů omezujících pohyb zvířete, ubití nebo ubodání.<sup>33</sup>

---

<sup>31</sup> PETŘÍKOVÁ, P. *Policisté zastřelili psa, který pokousal muže a napadl i majitelku.* IDNES “ [online] [cit 2016-03-19]. Dostupné z: [http://plzen.idnes.cz/pitbul-pokousal-muze-v-blovicich-d4h-/plzen-zpravy.aspx?c=A140408\\_131203\\_plzen-zpravy\\_pp](http://plzen.idnes.cz/pitbul-pokousal-muze-v-blovicich-d4h-/plzen-zpravy.aspx?c=A140408_131203_plzen-zpravy_pp)

<sup>32</sup> Uvedeno v čl. 2 písm. n) nařízení Rady (ES) č. 1099/2009. - „depopulací“ je proces usmrcování zvířat v zájmu veřejného zdraví, zdraví zvířat, řádného zacházení se zvířaty nebo životního prostředí pod dohledem příslušného orgánu

<sup>33</sup> DAHOMORSKÝ, M.; MÜLLEROVÁ, H.; SMOLEK, M.; SNOVKOVÁ, T. *Zemědělské právo.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. str. 62 - 63



### 3.5. Propagace týrání zvířat

Zákon na ochranu zvířat proti týrání v § 4a upravuje i zákaz propagace týrání. Propagací týrání je zejména vystavování, demonstrace nebo předvádění zvířat, která byla vystavena zákrokům uvedeným v § 4 odst. 1 písm. g), na veřejném vystoupení a zveřejnění popisu, vyobrazení nebo audiovizuálního záznamu, které navádí k činnostem týrání zvířete tak, jak je vymezen tímto zákonem

Příkladem této problematiky je názor Ústřední komise na ochranu zvířat z roku 2006 na propagaci Amerického rodea. Firma na svých propagačních materiálech zobrazuje jezdce na býkovi, kdy jízda na býkovi je propagací týrání zvířat. Samotná jízda na býkovi je rovněž porušením právních předpisů, dochází zde ke způsobu, který zvířeti způsobuje bolest a nadměrné fyzické vyčerpání. Tato propagace na billboardech, v reklamách v metru či reklamy na internetu zveřejňují vyobrazení, které navádí k postupům a zásahům do zdravotního stavu zvířete a která jsou s týráním přímo spojeny.<sup>34</sup>

### 3.6. Opuštění zvířete

Za týrání zvířete se podle zákona na ochranu zvířat považuje i jeho opuštění. § 6 tohoto zákona říká: *„Nikdo nesmí zvíře opustit s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat. Za opuštění zvířete se nepovažuje vypuštění do jeho přirozeného prostředí, pokud je to vhodné z hlediska stavu zvířete a podmínek prostředí.“*<sup>35</sup>

K tomuto problému vydala Ústřední evidence pro ochranu zvířat výzvu všem obecním a městským úřadům k vypouštění holubů při svatbách. V posledních letech se objevil zvyk svatebčanů vypouštět v rámci obřadu hejno bílých, okrasných či světlých holubů nebo hrdliček, které pořizují od chovatelů a po ukončení obřadu je pak pro štěstí vypouštějí „na svobodu.“ Většina těchto ptáků strádá, neumí si sami shánět potravu a na úkor toho slábnou a hynou, stávají se kořistí pro dravce. V lepších případech se ptáky podaří nachytat na krmení nebo se dostávají ve zuboženém stavu do útulků a záchranných stanic, které jsou pak nad

<sup>34</sup> *Názor ÚKOZ na propagaci týrání zvířat – reklama na akci „Americké rodeo“* [online]. Vydáno 2.10.2006. [cit.2016-03-19]. Dostupné z: [http://eagri.cz/public/web/file/1650/Propag\\_tyr\\_Am\\_rodeo\\_GSMA.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/1650/Propag_tyr_Am_rodeo_GSMA.pdf)

<sup>35</sup> Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

míru zatěžovány. Takové vypouštění holubů považuje Ústřední komise pro ochranu zvířat za zcela nepřijatelnou. Dochází přitom k porušení zákona na ochranu zvířat proti týrání, ve smyslu opuštění zvířete. V případě vypouštění hrdliček chechtavých, které řadíme mezi ptáky exotické, dochází zároveň k porušení zákona č. 144/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve smyslu záměrného rozšíření nepůvodního druhu. ÚKOZ tedy doporučuje všem obcím a městům, aby striktně trvaly na vypouštění pouze holubů poštovních, kteří mají výborné orientační schopnosti a dokáží se vrátit ke svému majiteli.<sup>36</sup>

### **3.7. Vybrané okruhy úpravy zákona na ochranu zvířat proti týrání**

#### **3.7.1. Ochrana zvířat při veřejném vystoupení**

Veřejné vystoupení vymezuje zákon na ochranu zvířat v § 8 odst. 1 jako jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty chovatele, přístupné veřejnosti, prováděné pro některý z vymezených účelů (výchova, vzdělávání, reklama, soutěž či podnikání). Mezi veřejná vystoupení tedy řadíme i cirkusová vystoupení, veřejná předvádění zvířat, výstavy, soutěže, aj. Při veřejném vystoupení je za splnění daných podmínek odpovědný pořadatel. Bohužel v rámci novelizace zákona na ochranu zvířat došlo ke zmírnění právního režimu veřejného vystoupení a to na úkor zvířat samotných. Do konce roku 2012 bylo nutné splnění tří podmínek – schválený řád ochrany zvířat při veřejném vystoupení, oznámení vymezených údajů o plánovaném vystoupení krajské veterinární správě nejméně 14 dní před konáním vystoupení a souhlas obce, ve které se vystoupení koná. Nyní je potřeba pouze předchozí oznámení o konání vystoupení, obsahující vymezené údaje, příslušné obci a krajské veterinární správě. Z toho bohužel vyplývá, že ani orgán ochrany zvířat ani obec nemohou předem zabránit veřejnému vystoupení, byť by zde bylo, na základě podaného oznámení, podezření, že průběh vystoupení bude probírat v rozporu se zákonem na ochranu zvířat proti týrání.<sup>37</sup>

<sup>36</sup> *Výzva ÚKOZ všem obecním a městským úřadům k vypouštění holubů při svatbách.* [online]. Vydáno 3.12.2015. [2016-03-19] Dostupné z: [http://eagri.cz/public/web/file/446325/2015Svatebni\\_holoubci.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/446325/2015Svatebni_holoubci.pdf)

<sup>37</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu.* Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 336 - 336

Následkem těch změn a zmírněním požadavků do České republiky směřují i taková vystoupení jako show s delfíny.<sup>38</sup>

### 3.7.2. Problematika cirkusů

Problematika cirkusů u nás je podle mě vážným problémem, který by měl být diskutován a mělo by se uvažovat o ukončení činnosti těchto veřejných vystoupení. Zvířata podléhají drezúře jednotlivých cviků, které je nutí k pohybům a činnostem zcela nepřiměřených jejich stavu a schopnostem. Zde zdaleka nejde o vhodné poučení mládeže o jejich životě a nedochází ani k vymizení tradic či kulturního dědictví. Nedomestikovaná zvířata jsou převážně držena v malých prostorách kočovných přívěsů a v klecích, které zcela neodpovídají jejich životu ve volné přírodě. Tímto bezesporu dochází k týrání zvířat. Dnešní cirkusy bohužel slouží jen k lidskému pobavení. Vhodnějším příkladem pro naučné účely jsou zoologické zahrady, které chovají zvířata v podmínkách velmi podobných jejich původnímu životu v divočině.

Smutným příkladem trestného činu zanedbání péče o zvíře z cirkusového prostředí je případ z roku 2014, kdy Cirkus Prince převážel dva lachtany v přívěsu téměř bez vody. Jeden z lachtanů bohužel uhynul v důsledku přehřání, druhého se podařilo zachránit okamžitou pomocí hasičů.<sup>39</sup>

V některých evropských zemích se již podařilo prosadit zákaz používání divokých zvířat v cirkusech. V září 2015 vstoupil v Holandsku v platnost zákon o zákazu používání divokých zvířat v cirkusech a platí pro všechny cirkusové atrakce na území. Platí, že pro zvířata jako jsou sloni, lvi, medvědi nebo žirafy je život v cirkuse utrpením a tím i velice strádají. Mezi další země, které se přidaly k moderním evropským státům a které respektují zvířata jako vnímající bytosti patří Slovensko, Bulharsko a nově i Katalánsko.<sup>40</sup>

---

<sup>38</sup> Stanovisko ÚKOZ k plánovanému vystoupení delfinů v Praze vydané 29.1.2013 – Ústřední komise dospěla k tomu, že taková vystoupení naplňují svou povahou provozování mobilních zařízení typů pojízdných zvěřinců, exotárií, terárií a akvárií, ve kterých jsou jedinci volně žijících druhů umístěni převážně v prostorech dopravních prostředků a tím dochází k porušení § 14a odst. 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání. *Vydání stanoviska ÚKOZ k plánovanému vystoupení delfinů v Praze.* [online]. Vydáno 29.1. 2013 [cit.2016-03-19]. Dostupné z: <[http://eagri.cz/public/web/file/209746/Delfini\\_vystoupeni.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/209746/Delfini_vystoupeni.pdf)>

<sup>39</sup> LIDOVKY.CZ, ČTK. *Lachtan uhynul při převozu vedrem, veterináři jedou cirkus zkontrolovat.* Lidovky.cz [online]. Změněno 14.6.2014 [cit 2016-03-19]. Dostupné z: <[http://www.lidovky.cz/cirkusovy-lachtan-uhynul-pri-prevozu-vedrem-fnb-/zpravy-domov.aspx?c=A140610\\_085000\\_ln\\_domov\\_ele](http://www.lidovky.cz/cirkusovy-lachtan-uhynul-pri-prevozu-vedrem-fnb-/zpravy-domov.aspx?c=A140610_085000_ln_domov_ele)>

<sup>40</sup> *Zpravodaj Svobody zvířat, Číslo III/2015* [online] [cit.2016-03-19] Dostupné z: <<https://svobodazvirat.app.box.com/zpravodajIII2015>>

### 3.7.3. Ochrana zvířat při přepravě

Ochranu zvířat při přepravě najdeme v nařízení č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností, nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 998/2003/ES o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu, v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v zákoně č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve vyhlášce č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě a ve vyhlášce č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností. Zákon na ochranu zvířat udává maximální délku vnitrostátní přepravy zvířat na jatka – 8 hodin. Dále v něm najdeme, že je nutná odborná způsobilost osob přepravujících zvířata, způsobilost zvířat, obecné podmínky zvířat při přepravě, technické předpoklady vozidel a postupy, které se při přepravě mají dodržovat. Zákon stanoví, které činnosti jsou při přepravě zakázány. Patří mezi ně například zvířata bít, kopat nebo užívat jiného násilí, zavěšovat zvířata, zvedat nebo tahat zvířata za hlavu, uši, končetiny nebo srst, používat poháněče se špičatými konci.<sup>41</sup>

### 3.7.4. Ochrana pokusných zvířat

Úprava pokusů na zvířatech se dočkala novelou zákona na ochranu zvířat proti týrání zásadních změn. Došlo k transportování požadavků nové evropské směrnice na ochranu zvířat používaných pro vědecké účely.<sup>42</sup>

Pokus je definován v § 3 písm. t) zákona na ochranu zvířat takto: „*jakékoli invazivní či neinvazivní použití zvířete pro pokusné nebo jiné vědecké účely se známým nebo neznámým výsledkem nebo pro vzdělávací účely, které může zvířeti způsobit bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození neméně o intenzitě odpovídající vpichu jehly podle běžné veterinární praxe. Pokusem se rozumí rovněž jakýkoli způsob jednání, který má nebo může vést k tomu, že se zvíře narodí nebo vylíhne nebo že vznikne a je zachována geneticky modifikovaná linie zvířete v takovém stavu; usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání se za pokus nepovažuje.*“

Pojem tedy připouští, že zvířeti bude nebo může být způsobena bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození ve vyšší než specifikované míře. Zároveň

<sup>41</sup> Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

<sup>42</sup> Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2010/63/EU o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely

jsou tyto postupy vyňaty z pojmu týrání. Jde sice o vybočení ze stanoveného účelu zákona, ale v tomto případě jde o vzájemné vyvažování zájmů, na straně jedné zájmu ochrany zvířat před bolestí a utrpením a na straně druhé zájmu na dalším a podrobnějším vědeckém poznání, který vede k novým léčebným a jiným metodám, prostředkům či poznatkům použitelných ve prospěch člověka. Je ale nutné zajistit, aby byla pokusná zvířata chována v co nejvhodnějších podmínkách a aby byla i v průběhu pokusů co nejvíce chráněna. Jde o to zabránit zacházení pokusných zvířat jako s pouhým materiálem. Pokusná zvířata mohou střediska používat pouze na základě oprávnění, že splňují všechny stanovené požadavky zákona, včetně odborné kvalifikace personálu. Toto oprávnění uděluje Ministerstvo zemědělství.<sup>43</sup>

### **3.7.5. Ochrana zvířat v zoologických zahradách**

Ochrana zvířat v zoologických zahradách je upravena v zákoně č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů, v platném znění. Bylo potřeba transportovat směrnici Rady 1999/22/ES o chovu volně žijících živočichů v zoologických zahradách do našeho právního řádu. Cílem směrnice je zajistit ochranu volně žijících živočichů tím, že jednotlivé členské státy budou vykonávat dohled nad udělováním licencí pro zoologické zahrady. Důležité je dodržování biologické rozmanitosti a spolupráce na mezinárodní úrovni. Kontrolu vykonává ministerstvo životního prostředí spolu s Komisí pro zoologické zahrady a Českou inspekcí životního prostředí. V případě porušení veterinárních a jiných požadavků, hrozí provozovateli zahrady sankce.<sup>44</sup>

### **3.8. Instituty zajišťující ochranu zvířat**

Zákon na ochranu zvířat v § 19 stanoví okruh orgánů ochrany zvířat a to takto: Ministerstvo zemědělství, Státní veterinární správa, státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany v rámci své působnosti, obecné úřady obcí s rozšířenou působností

---

<sup>43</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 364 - 366

<sup>44</sup> TUHÁČEK, Miloš a Jitka JELÍNKOVÁ. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. První vydání. Praha: Grada, 2015. Právo pro každého (Grada), str. 137 – 138

### **3.8.1. Ministerstvo zemědělství**

Ministerstvo zemědělství zejména projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů ochrany zvířat a předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření. Plní úkoly vyplývající z přímo použitelných předpisů Evropské unie na úseku ochrany zvířat proti týrání, vede ústřední evidenci pokusných zvířat, uděluje a odnímá povolení k porážce zvířat pro potřeby církví a náboženských společností, jejichž náboženské obřady stanoví zvláštní metody porážky zvířat; uděluje a odnímá oprávnění k chovu, dodávce a používání pokusných zvířat, vydává písemné vyjádření ve schvalovacím řízení zoologických zahrad, ad.

### **3.8.2. Státní veterinární správa**

Státní veterinární správa vykonává dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům prostřednictvím krajských veterinárních správ. Uděluje a odnímá povolení k chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči; vydává a odnímá osvědčení o schválení silničního dopravního prostředku pro přepravu zvířat; vydává/odnímá povolení dopravce; stanovuje veterinární podmínky pro provádění pokusů na zvířatech a pro provádění porážek zvířat; na základě výsledku kontroly může vydat rozhodnutí o závazném pokynu k odstranění nedostatků; podává podněty obecním úřadům s rozšířenou působností k projednávání přestupků a správních deliktů. Zpracovává a vede záznamy a evidence a plní některé konkrétní úkoly v oblasti zvířat. Další funkce jsou vyjmenovány v zákoně na ochranu zvířat proti týrání.

### **3.8.3. Obecní úřady s rozšířenou působností**

Obce projednávají porušení obecně závazných vyhlášek, které vydaly na základě zákona na ochranu zvířat, a ukládají za taková porušení pokuty. Dále mají možnost zřizovat, provozovat a rušit útulky pro zvířata.

Obec může vydat obecně závaznou vyhlášku s úpravou pohybu psů na veřejném prostranství a vymezit prostory, kde se psi mohou volně pohybovat.

Orgány Policie ČR se zabývají případy, kdy je podezření, že došlo k trestnému činu týrání zvířat, a ukládají za taková porušení pokuty.<sup>45</sup>

---

<sup>45</sup> Leták Mze na Ochranu zvířat vydaný 25.6.2013, [online] [cit.2016-03-19] Dostupný z: [http://eagri.cz/public/web/file/1911/LetakOZ\\_1306.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/1911/LetakOZ_1306.pdf)

### 3.9. Program ochrany zvířat

Ministerstvo zemědělství a Státní veterinární správa každoročně vydávají přehled Program ochrany zvířat, ve kterém udávají informace o úseku kontrol zvířat. V roce 2014 bylo provedeno celkem 7 972 dozorových akcí při kontrole

všech činností se všemi skupinami zvířat, při kterých došlo ke kontrole celkem 20 026 578 zvířat. Většinou šlo o kontroly plánované, jejichž program vycházel z provedené analýzy rizika, dále byly prováděny i kontroly neplánované. Závady byly zjištěny celkem při 898 akcích a týkaly se 204 419 zvířat.<sup>46</sup>

---

<sup>46</sup> SEMERÁD, Z.; NINČÁKOVÁ, S.; SMOLOVÁ, A.; DOUSEK, J.; VALCL, O.; NOVÁK, J.; KONEČNÁ, K. *Program ochrany zvířat. Situace v roce 2014. Informační bulletin č. 4/2015.* Ministerstvo zemědělství, Státní veterinární správa, 2015. [online] [cit.2016-03-22] Dostupné z.: <[www.eagri.cz](http://www.eagri.cz)>

## 4. Odpovědnost za přestupky a jiné správní delikty podle zákona na ochranu zvířat

Zákon na ochranu zvířat proti týrání upravuje v sedmé části skutkové podstaty správních deliktů fyzických osob, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Úprava je systematizována do skupin podle rozlišení subjektu deliktu ve vztahu se zacházením se zvířaty, jedná se například o chovatele, pořadatele, chovatele hospodářských zvířat, aj.)

§ 27 upravuje skutkové podstaty deliktů a povinnosti, které jsou deliktem porušeny. Přestupky rozlišujeme podle závažnosti ve třech úrovních podle kterých lze uložit pokutu buď do 50 000 Kč, do 200 000 Kč nebo do 500 000 Kč. Stejně je tomu i v případě právnických a podnikajících fyzických osob. Vedle pokuty lze za přestupek a správní delikt uložit i zákaz činnosti, propadnutí zvířete nebo zákaz chovu zvířat na dobu až pět let.<sup>47</sup>

Řízení o správních deliktech patří do pravomoci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, ve vymezených případech řízení vedou i obce (uvedeno v § 28 odst. 6). V každém případě si úřad musí o správním deliktu vyžádat závazné odborné vyjádření krajské veterinární správy, to znamená, že obce samotné nemohou posuzovat zda jednání naplnilo znaky týrání kvůli striktnímu dodržování zásady odbornosti. Ostatní náležitosti o řešení řízení pak spadají do kompetence orgánu obce, dle znalostí místních podmínek. Vzájemná spolupráce těchto dvou orgánů je velice důležitá, jedině v jejím důsledku může být prosazení správní odpovědnosti včasné a účinné. Již několikrát bylo navrhováno přesunutí kompetencí ohledně vedení správního řízení na orgány veterinární správy. Sjednotil by se tak výkon dozoru a kontroly, tak i správní trestání. Myslím, že by tak docházelo k rychlejšímu a efektivnějšímu řešení případů, bohužel tento návrh zatím schválen nebyl.<sup>48</sup>

Podnět k zahájení řízení může podat sám orgán obce, občané, orgány policie a orgány ochrany zvířat, které jsou pověřeny dozorem na úseku ochrany proti týrání. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen projednat všechny návrhy krajské veterinární správy a podat vyzoomění do jednoho měsíce od podání podnětu. Dále musí zaslat všechna rozhodnutí o správních deliktech, i ta, která byla zahájena z jiného podnětu.

<sup>47</sup> Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

<sup>48</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 380 - 381



Zákon na ochranu zvířat proti týrání upravuje v § 25 pravomoci zaměstnanců orgánů ochrany zvířat. Patří mezi ně zejména oprávnění ke vstupu do zařízení či objektů, ve kterých jsou zvířata chována, vyžadovat od chovatelů potřebné doklady, informace, věcnou, osobní a jinou nezbytnou pomoc k výkonu své činnosti a pořizovat obrazovou dokumentaci.

Problematika oprávnění ke vstupu do objektů k vykonání kontroly zvířat je zvláště diskutovaným tématem. Ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) dává oprávnění: *„vstupovat do zařízení chovatele pokusných zvířat, dodavatele pokusných zvířat nebo uživatele pokusných zvířat, do objektů v nichž je prováděna obchodní činnost se zvířaty, do objektů a na místa, kde se konají veřejná vystoupení anebo kde jsou provozovány útulky pro zvířata, do objektů chovatelů, v nichž jsou chována zvířata, a do objektů, v nichž jsou zvířata usmrcována“* a § 25 odst. 2 písm. a) téhož ustanovení ukládá chovateli povinnost umožnit vstup do prostor, kde se zvíře nachází. Pokud však chovatel kontrole nevyhoví, nemá orgán ochrany zvířat další pravomoc ke vstupu. Při porušení této povinnosti chovatele dochází k naplnění skutkové podstaty přestupku nebo správního deliktu, za který lze udělit pokutu až do 50 000 Kč. Inspektor je oprávněn vyžadovat po chovateli alespoň předvedení zvířete, což se nejeví jako dost účinné, protože nelze posoudit podmínky, ve kterých je zvíře chováno.

#### **4.1. Zvláštní opatření v oblasti ochrany zvířat**

Vedle správních deliktů v úpravě ochrany zvířat lze uložit zvláštní opatření - preventivní a nápravné prostředky, které jsou využívány vedle sankcí. Při zjištění nedostatků ukládají konání nebo zdržení se něčeho, čímž dochází k prospěchu účinnosti v oblasti ochrany zvířat. Dle zákona na ochranu zvířat lze uložit následující druhy zvláštních opatření:

- závazný pokyn k odstranění zjištěných nedostatků (§ 22 odst. 1 písm. 1);
- zákaz chovu zvířat (§ 27b odst. 1);
- propadnutí týraného zvířete (§ 27b odst. 2) nebo zabránění týraného zvířete (§ 27c);
- umístění zvířete do náhradní péče (§ 28a odst. 1 písm. a) a § 28b);
- nařízení předběžné náhradní péče (§ 28c);
- nařízení snížení počtu zvířat (§ 28a odst. 1 písm. d);
- nařízení pozastavení činnosti (§ 28a odst. 1 písm. c);

- nařízení utracení zvířete (§ 28a odst. 1 písm. d);
- nařízení chovateli umožnit provádění péče o zvíře jinou osobou (§ 28a odst. 1 písm. e).

#### **4.1.1. Závazný pokyn k odstranění zjištěných nedostatků**

Krajská veterinární správa může toto zvláštní opatření uložit při porušení právních předpisů k ochraně zvířat proti týrání v přímé návaznosti na zjištění, která učiní při kontrole. Je to jediné opatření, které patří do kompetence veterinární správy, další ukládají orgány obce. Veterinární správa vydá správní rozhodnutí, ve kterém uvádí, jaká povinnost byla porušena a jakým způsobem a v jaké lhůtě mají být zjištěné nedostatky odstraněny. Bohužel zde schází uložení sankce pro případ nesplnění uložených pokynů a pro vynucení splnění uložené povinnosti je třeba použít ustanovení správního řádu o nuceném výkonu rozhodnutí<sup>49</sup> a to platí i u ostatních zvláštních opatření.

#### **4.1.2. Zákaz chovu**

Toto zvláštní opatření má charakter preventivní povahy a má zabránit pachateli týrání v dalším pokračování týrání téhož zvířete nebo aby choval další zvířata stejným způsobem. Důvodová zpráva k příslušné novele uvádí: „V ustanovení § 27b dochází k zavedení možnosti uložit chovateli zákaz chovu zvířat. Zákaz chovu zvířat je v řadě případů daleko jednodušším a účinnějším postihem, než zdlouhavé vymáhání pokut od insolventních chovatelů. V řadě případů se bohužel stává, že je zvíře odebráno do náhradní péče od chovatele, který ho týral, a tento chovatel si pořídí zvíře nové, které opět týrá. Taková situace nemá podle současné právní úpravy řešení. Jediným řešením je neustále taková zvířata umisťovat do náhradní péče. Existující sankce zákaz činnosti uvedená v zákoně o přestupcích je pro účely ochrany zvířat nedostatečná. Tuto sankci totiž není možné použít vůči chovatelům zvířat v zájmových chovech. Ne zcela známou skutečností je, že právě v zájmových chovech zvířat dochází nejčastěji k týrání zvířat. Úpravu navrženou v novele zákona na ochranu zvířat proti týrání je třeba považovat za

<sup>49</sup> Jde o úkony, které jsou charakteristické neformální povahou. Osoba, proti které povinnost směřuje, je povinna ji respektovat a vyplývá z ní právní závaznost. Porušení této povinnosti může mít za následek vznik trestní nebo správní odpovědnosti, použití efektivního donucování a v obecných souvislostech i uhrazení vzniklé škody. Podle: Hendrych, D. A kol. Správní právo. Obecní část. 8. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 826s., str. 261

*speciální právní úpravu ve vztahu k zákonu o přestupcích.*<sup>50</sup>

K uložení zákazu chovu je potřeba splnění několika podmínek:

- adresát chovu musí být pachatel správního deliktu dle zákona na ochranu zvířat proti týrání
- musí zde být dostatečná přítomnost argumentů dokládajících existenci a důvod obavy z dalšího týrání zvířat
- spáchaný delikt, na základě kterého se zákaz chovu ukládá, nesmí být posuzován na dolní hranici sazby stanovené za správní delikt.<sup>51</sup>

Zákon neurčuje na jak dlouhou dobu je opatření uloženo a kterých zvířat se zákaz týká, zda určitých druhů nebo všech, což způsobuje vážný nedostatek specifikace, který by měl být některou další novelou odstraněn.

#### **4.1.3. Propadnutí týraného zvířete**

Užitím tohoto nástroje, kdy lze odejmout zvíře z držení pachatele týrání, dochází k předejití páchaní dalšího týrání. Vlastník zvířete přichází o své vlastnické právo ke zvířeti a nabývá ho stát.<sup>52</sup>

#### **4.1.4. Umístění zvířete do náhradní péče**

Pokud je zvíře týráno opakovaně nebo vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, využije se podle zákona na ochranu zvířat zvláštní opatření umístění zvířete do náhradní péče. Rozhodnutí vydává úřad obce s rozšířenou působností na návrh krajské veterinární správy. V tomto případě nezaniká vlastnické právo vlastníka a tak zákon v § 28b odst. 1 stanoví postup v případě vrácení zvířete a zároveň je vlastník povinen hradit náklady na umístění v náhradní péči. U naléhavých případů týrání lze použít institut předběžné náhradní péče o zvíře, který se užije v případě hrozby zhoršení stavu nebo i smrti zvířete a kdy lze ve správním řízení očekávat zabránění, uložení propadnutí nebo náhradní péči o zvíře.<sup>53</sup>

---

<sup>50</sup> *Důvodová zpráva k zákonu č. 359/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů.* [online] [cit.2016-03-22] Dostupná z: [http://eagri.cz/public/web/file/187337/Z359\\_12duvodovka\\_web.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/187337/Z359_12duvodovka_web.pdf) str. 69

<sup>51</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 388

<sup>52</sup> Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

<sup>53</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 389

#### **4.1.5. Nařízení snížení počtu zvířat**

Toto opatření lze nově uložit nejen ve vztahu ke zvířatům hospodářským, ale na zvířata veškerá. Jde o nařízení chovateli snížit stavy svých zvířat, a to případně i usmrcením, při kterých dochází k nekontrolovatelnému množení,

hromadění a tak i nevyhovujícím podmínkám, kterými jsou naplněny znaky týrání. Takto lze postihnout i množírny zájmových zvířat, které za účelem zisku nadměrně zvířata množí v nevhodných podmínkách.<sup>54</sup>

#### **4.1.6. Nařízení pozastavení činnosti**

Jde o dočasné přerušení činnosti chovatele, při které dochází k týrání zvířat. Nařízení trvá až do odstranění závad, které posuzuje krajská veterinární správa.

#### **4.1.7. Nařízení utracení zvířete**

Nařízení utracení zvířete je spojeno s důvodem k usmrcení podle § 5 odst. 2 písm. b) „*slabost, nevyléčitelná nemoc, těžké poranění, genetické nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, jsou-li pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením*“ zákona na ochranu zvířat proti týrání.

---

<sup>54</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 390

## 5. Ochrana zvířat prostředky trestního práva

V této kapitole rozeberu vývoj a aktuální otázky trestní odpovědnosti pachatelů trestných činů na úseku ochrany zvířat proti týrání, související protiprávní jednání v rámci nakládání se zvířaty jako je působení jim bolest a utrpení, způsobujících ohrožení či poškození jejich zdraví, tělesné integrity, eventuálně života.

V případě závažnějších činů, které výrazně zasahují do právem chráněných zájmů již nestačí úprava v rámci zákona na ochranu zvířat proti týrání, proto je nyní na místě představit úpravu v rámci předpisů trestního práva, konkrétně úpravu v trestním zákoníku.

Trestní právo se ve druhé polovině 20. století stává jedním z klíčových a nezastupitelných nástrojů ochrany životního prostředí a později se začíná vztahovat na ochranu nejen lidského života a zdraví, ale i životního prostředí, do kterého jako jednu ze složek řadíme zvířata. Poprvé se samostatný objekt, zvíře, trestněprávní ochrany v Československu objevil až po roce 1989. Do roku 1991 trestní zákon neupravoval žádný speciální trestný čin proti zvířatům, protože to sám zákonodárce nepovažoval za společensky nebezpečné. Změnu přinesla až novela č. 557/1991 Sb., s účinností od 1.1.1992, která trestný čin v podobě skutkové podstaty týrání zvířat vnesla do trestního zákona.<sup>55</sup>

Samostatnou hlavu trestných činů proti životnímu prostředí (hlava osmá, § 293 – 308) zakotvil až nový český trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s účinností od 1.1.2010, který zohlednil dobové nazírání na význam chráněných společenských vztahů a objektů. Ve společnosti se začal projevovat zájem na ochraně prostředí jako základního životního prostoru člověka, živočichů i jiných organismů, resp. zájem na zachování ekologické rovnováhy v přírodě, ale i ochrana zdraví zvířat před týráním a jiným protiprávním jednáním.<sup>56</sup> Přístup společnosti k otázkám spojených s nakládáním se zvířaty v lidské péči, k chování lidí vůči zvířatům a společenské nebezpečnosti, která se vyvinula až v kriminální delikt na úseku ochrany zvířat, trval skoro celých 20 let.

---

<sup>55</sup> DAHOMORSKÝ, M. Trestní právo a ochrana životního prostředí v České republice. In DAHOMORSKÝ, M. (Ed.): *Právo životního prostředí. Sborník z konference Rýchory, KRNAP 2000*. Tématické okruhy: Vlastnické právo a trestní právo a ochrana životního prostředí. Praha: PFUK v Praze, nakl. Vodnář, 2000, s. 103

<sup>56</sup> JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2011, str. 368

## 5.1. Trestní právo obecně

České trestní právo je součástí českého právního řádu a je odvětvím práva veřejného, které je založeno na myšlence právního státu, tedy na zásadách demokracie, úctě k lidským právům a svobodám a je zakotveno v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Účelem trestního práva je chránit zájmy společnosti, právem chráněné zájmy fyzických a právnických osob a další hodnoty garantované Ústavou ČR a Listinou základních práv a svobod před trestnými činy. Mezi základní funkce řadíme:

- Funkce ochranná – cílem funkce je ochrana společnosti před kriminalitou, která se uplatňuje prostřednictvím trestných činů.
- Funkce preventivní – vyplývá z účelu trestu, jehož úlohou je mimo jiné i vychovávat odsouzeného k tomu, aby vedl řádný život a tím i výchovně působit na ostatní členy společnosti, potencionální pachatele.
- Funkce represivní – účelem této funkce je zabránit páchání další trestné činnosti a během výkonů trestů vytvářet podmínky pro převýchovu, obnovení narušených sociálních vztahů a sociální integrace.
- Funkce regulativní – přesně vymezuje podmínky a hranice trestní odpovědnosti a vymezuje podmínky ukládání trestů a ochranných opatření.

### 5.1.1. Základní zásady trestního zákoníku

Trestní zákoník zásady výslovně nedefinuje, nejsou na jednom místě jako je tomu v trestní řádu, ale jsou rozpuštěny v celkové úpravě. Zásady jsou projevem právně-politického a právně-filozofického přístupu k trestnímu právu, v důsledku své povahy tvoří základ, na kterém je postavena koncepce trestní odpovědnosti a systém sankcí ukládaných pachatelům trestných činů.

Uvedu jen ty zásady, které souvisejí s danou problematikou mého tématu.

- *Nullum crimen, nulla poena sine lege* – jedině zákon stanoví, která činnost je trestná a jakým činem se postihuje. Za trestný čin týrání je možno potrestat jen taková jednání, která jsou popsána v některé ze skutkových podstat v trestním zákoníku.
- *Zásada individualizace trestní sankce* – jde o přihlídnutí soudu ke konkrétním okolnostem, které se vztahují k závažnosti trestného činu. Zde jde konkrétně o trest zákazu činnosti, který má v oblasti ochrany zvířat

proti týrání významné opodstatnění.

- *Ultima ratio* – znamená, že trestněprávní řešení je nejzazším řešením pro zákonodárce i pro soudce. Zde je značná spojitost se správním trestáním. Použijí-li se prostředky správního práva, nelze použít postih trestní.<sup>57</sup>

### 5.1.2. Trestný čin

Trestný čin je podle platného českého práva základem trestní odpovědnosti. Defínuje ho trestní zákoník v § 13 odst. 1 „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.* V případě spáchání trestného činu mladistvým se jedná o provinění, které je upraveno v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb.

Trestní zákoník vyznačuje každý trestný čin následujícími znaky:

- Protiprávnost činu – trestným činem může být pouze jednání, které právní řád zakazuje.
- Typové znaky tvořící tzv. skutkovou podstatu TČ – charakterizace individuálního objektu, objektivní stránky, speciálního subjektu a subjektivní stránky.
- Obecné požadavky na subjekt u FO – pachatelem musí být fyzická osoba starší patnácti let, dále musí být osobou přičetnou, rozumově a mravně vyspělou (u mladistvých).
- Obecné požadavky na subjekt u PO – v problematice ochrany zvířat proti týrání nemůže být právnická osoba stíhána za trestný čin týrání nebo zanedbání péče o zvíře z nedbalosti.

## 5.2. Vývoj trestněprávní ochrany zvířat proti týrání v ČR

Jak jsem již zmínila výše, trestný čin týrání zvířat (§203) přinesla do českého trestního práva až novela trestního zákona č. 140/1961 Sb. přijatá zákonem č. 557/1991 Sb., s účinností od 1.1.1992.

Znění § 203 trestního zákona bylo složeno ze dvou samostatných skutkových podstat. Dle odstavce 1 se týrání zvířat „*dopustí ten, kdo týrá zvíře,*

---

<sup>57</sup> Šámal, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1040, str. 41 - 47

*ačkoliv byl za obdobný přestupek v posledním roce postižen nebo za takový čin v posledních dvou letech odsouzen.*“ Odstavec 2 potom uváděl, že týráním se dopustil ten, kdo zvíře utýral. V odst. 3 byla kvalifikována skutková podstata, která se vztahovala k oběma základním podstatám, podle které mohl být pachatel potrestán „*dopustí-li se některého z jednání v odst. 1 nebo odst. 2 veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném*“. Podle § 203 byl individuálním objektem trestného činu morální princip, který vyjadřuje preambule zákona na ochranu zvířat proti týráním, že zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka. Mohl se zde vyskytnout ještě sekundární individuální objekt, kterým bylo dotčení veřejného pořádku. Došlo k němu tím, pokud týráním zvířete způsobilo veřejné pohoršení (týráním způsobem dle § 203 odst.3).

Zvíře samotné bylo podle § 203 hmotným předmětem útoku. Pachatel se dopustil trestného činu buď tím, že zvíře týral nebo ho v případě druhém utýral. V případě týráním se pachatel opakovaně dopouštěl činnosti směřující k působení utrpení a bolesti, při kterém musela být splněna podmínka předchozího postižení za stejný přestupek v uplynulém roce, nebo že byl za takový trestný čin pachatel v posledních dvou letech odsouzen. Šlo-li o případ utýrání, řešilo se protiprávní jednání za týráním s následkem smrti zvířete.

Skutková podstata obsažená v ustanovení § 203 odst. 3 vyžadovala jednání podle odst. 1 a odst. 2 buď veřejně nebo na místě přístupném veřejnosti. Vyjadřovala se tím vyšší společenská nebezpečnost trestného činu. K vyložení veřejného spáchání činu na veřejném prostranství se užívalo pravidlo obsažené v § 89 odst. 4 trestního zákona č. 140/1961 Sb., Trestný čin byl dle tohoto ustanovení spáchán veřejně, jestliže byl „*spáchán a) obsahem tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo b) před více než dvěma osobami současně přítomnými*“. V případě spáchání trestného činu za podmínek uvedených v a) nikdy nedošlo k projednávání před soudy. Nebylo by to totiž možné, případně by došlo k důkazním problémům. Jednání podle písmene b) naopak soudy projednávaly, jelikož přítomnost alespoň tří lidí současně na místě činu byla reálná. Pojem „*místo veřejnosti přístupné*“ soudy považovaly za místo, na které má přístup kdokoliv, např. náměstí, ulice nebo park. Naopak za místo veřejnosti přístupné nebylo považováno místo soukromého bytu, např. když bylo týráním možno zpozorovat nebo slyšet z



otevřeného okna nebo balkonu.<sup>58</sup>

Byly-li naplněny uvedené skutkové podstaty, bylo k trestnosti pachatele nutné prokázat tzv. kauzální nexus neboli příčinnou souvislost mezi jednáním pachatele a následkem, tedy mezi týráním a změnou na těle týraného zvířete, např. rány, podlitiny, jizvy, v případě utýrání pak smrt zvířete. U trestného činu týrání byl vyžadován zejména úmysl u obou základních skutkových podstat. Zavinění jen z nedbalosti stačilo v případě spáchání trestného činu týrání nebo utýrání veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Také zde existovala možnost souběhu nestejnorodých trestných činů podle tehdejšího trestního zákona. Konkrétně šlo o pytláctví, poškozování cizí věci nebo zneužívání vlastnictví.<sup>59</sup>

Úprava skutkové podstaty trestného činu týrání zvířat však obsahovala spoustu nedostatků, mezi které patřila např. podmínka, že pachatel se na tomto úseku již dopustil jistého stupně recidivy, avšak zjištění recidivy bylo v praxi poněkud obtížné, protože v té době nepodléhaly přestupky podle zákona č. 246/1992 Sb. registraci. Mezi další slabiny této úpravy patřila skutečnost, že § 203 byl formulován jak úmyslný trestný čin. To znamenalo, že většina jednání naplňující podmínky popsané v dispozici skutkové podstaty podle § 203 nemohla být trestně stíhána.<sup>60</sup> Dále nebylo možné přihlídnout k délce doby, po kterou týrání trvalo, ke způsobu týrání, intenzitě surovosti, rozsahu jednání nebo případně odlišit, kterých skupin zvířat se týrání týkalo. Z důvodu kritiky došlo k rekonstrukci trestných činů na úseku ochrany zvířat tím, že byly do nového trestního zákoníku zařazeny s účinností od 1.1.2010 trestné činy týrání zvířat (§302) a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§303).<sup>61</sup>

---

<sup>58</sup> V tomto případě by šlo o stíhání trestného činu podle některé ze základních skutkových podstat dle § 203 odst 1 resp. 2 trestního zákona č. 140/1961 Sb., STEJSKAL, V. *Trestněprávní odpovědnost na úseku ochrany životního prostředí*. Praha: PFUK v Praze, Ediční středisko v nakladatelství Vodnář – Ing. Vladimír Kvasnička, 2002, s. 52

<sup>59</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str.401 - 402

<sup>60</sup> Zde je na místě uvést srovnání s judikaturou NS ČR 5 Tz 258/2000. Dostupné z: <https://ispis.cz/judikatura/5Tz258/2000>

<sup>61</sup> DAHOMORSKÝ, M. A kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010 s 74

## 5.3. Současná trestněprávní ochrana zvířat proti týrání

### 5.3.1. § 302 Týrání zvířat

Trestného činu týrání zvířat podle § 302 trestního zákoníku se dopustí ten:

(1) „kdo týrá zvíře

a) zvláště surovým ne trýznivým způsobem, nebo

b) surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) byl-li za trestný čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo

b) způsobí-li týranému zvířeti takovým činem trvalé následky na zdraví nebo smrt.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na větším počtu zvířat.

§ 302 sice z dřívější úpravy trestného činu týrání zvířat podle § 203 tr. zák., vychází, došlo ale ke značně odlišnému pojetí. Nyní obsahuje již jen jednu skutkovou podstatu, vyžaduje se zvláště intenzivní způsob týrání nebo intenzivní týrání konané veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.<sup>62</sup> Úprava stanoví i vyšší tresty, což je formulováno i v důvodové zprávě.<sup>63</sup> *Vzhledem k tomu, že jsou kritizovány zejména velmi nízké tresty, které zákon na tento trestný čin stanoví, zvyšují se i trestní sazby jak u základní skutkové podstaty, tak i u zvláště přitěžujících okolností, které jsou nově formulovány, přičemž se doplňuje i okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby v odstavci 3 tak, aby byl zajištěn náležitý postih takového chování ve vztahu k většímu počtu zvířat. Současně se však zachovávají i relace k trestným činům proti životu a zdraví lidí.*“

Objektem trestného činu týrání zvířat podle § 302 je zájem na ochraně zvířat, která jsou živými tvory. Vzhledem k blanketnímu charakteru tohoto

<sup>62</sup> Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150s. Str. 3010

<sup>63</sup> Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku z roku 2009 in Sněmovní tisk č.410/0, část č.1/9, str. 287.

ustanovení je nutné vymezit pojem zvíře podle zákona na ochranu zvířat proti týrání, tedy jako obratlovce. K této problematice viz výše.

Trestný čin týrání se týká jak volně žijících, tak i chovaných zvířat v lidské péči. Není zde rozdíl, zda pachatel týrá zvíře, které patří do jeho vlastnictví nebo zvíře cizí, popřípadě ani na tom v jaké souvislosti se zvíře k pachateli dostalo.<sup>64</sup>

Obecně se pojmem týrání rozumí určitý způsob „zlého nakládání s živým tvorem které mu působí nějaké útrapy a příkoří“.<sup>65</sup> Hana Mullerová však uvádí výklad pojmu srozumitelněji: „*takové zaviněné protiprávní jednání pachatele, ať již ve formě konání nebo opominutí konat, které směřuje vůči obratlovcovi, a působí zvířeti jisté škodlivé následky vnímané zvířetem jako bolest, utrpení či ej poškozují nebo zraňuje.*“<sup>66</sup> Pro výklad obsahu pojmu týrání je z důvodu blanketní dispozice odkázat na zákon na ochranu zvířat proti týrání. Tuto problematiku jsme již podrobně rozebrali v kapitole 3. Při shrnutí společných rysů jde převážně o aktivní konání spojené s invazivním zásahem do integrity zvířete, na straně druhé považujeme za týrání i nečinnost (omezování potravy, zdravotní péče), chování zvířete v podmínkách, které nevyhovují chovu či opuštění zvířete s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat.

K naplnění skutkové podstaty spáchání trestného činu je potřeba, aby k některým z výše uvedených způsobů přistoupila alespoň jedna z dalších alternativně stanovených okolností:

- a) jde o zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání, nebo
- b) jde o surový nebo trýznivý způsob týrání, k němuž došlo veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.

Tyto okolnosti odlišují trestný čin týrání od přestupku, resp. správního deliktu. V § 302 odst. 2 písm. b) najdeme okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, která stanoví, že pachatel způsobí týranému zvířeti trvalé následky na zdraví nebo smrt.<sup>67</sup>

Podle soudní praxe je trestný čin týrání zvířat spáchán i v okamžiku, dopustí-li se pachatel týrání v soukromém prostoru, do kterého není volný přístup, ale veřejnost může zpozorovat projevy týrání z okolního prostranství.<sup>68</sup>

---

<sup>64</sup> Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150s. Str. 3010

<sup>65</sup> Tamtéž.

<sup>66</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 404

<sup>67</sup> Tamtéž. Str. 405

<sup>68</sup> Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck,

Jednočinný souběh trestného činu týrání je možný zejména s trestným činem poškození věci cizí podle § 228. TrZ.

Pachatelem trestného činu týrání zvířat podle § 302 může být kdokoli a to i bez ohledu na to, jaký je vlastnický vztah pachatele ke zvířeti. Zda je vlastníkem týraného zvířete nebo týrá zvíře cizí. Pachatelem může dokonce být i osoba, která vlastníkovvi zvíře ukradne, tedy zloděj.<sup>69</sup>

Podle § 302 odst. 2 písm. a) je podmiňující okolností k použití vyšší trestní sazby *recidiva*, která spočívá v tom, že byl pachatel v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán za trestný čin týrání podle § 302 odst. 1. Odsouzení je vyslovení viny uvedeným trestným činem buď rozsudkem nebo trestním příkazem bez ohledu na to, jaký trest mu byl uložen. Potrestáním se rozumí alespoň částečný výkon trestu, který byl uložen za takový trestný čin, bez ohledu na druh trestu.<sup>70</sup>

### 5.3.2. § 303 Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti

Tento institut je v právní úpravě platné od roku 2010 novinkou. Jde o novou skutkovou podstatu a k jejímu zařazení do trestního zákoníku došlo v následku reakcí na některé negativní případy nedbalého a škodlivého zacházení se zvířaty, které se dříve postihovalo v rámci přestupků podle zákona č. 242/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání i v případech, kdy docházelo k újmě na zdravotním stavu zvířete nebo dokonce i k jejich smrti.<sup>71</sup> V důvodové zprávě k trestnímu zákonu se uvádí: „na základě zkušeností z praxe je poukazováno na případy, kdy na základě jednání z nedbalosti při zanedbání potřebné péče byla způsobena zvířatům smrt nebo trvalé následky na zdraví, které jsou dosud postihovány jen jako přestupky podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, což neodpovídá jejich závažnosti. Z praxe jsou známy případy, kdy osoba, která má o zvíře pečovat, je ponechá z různých důvodů (odjezd na dovolenou, opuštění bydliště atd.) bez potřebné péče a zvířata strádají žízní, hladem, působením klimatických vlivů a následným poškozením fyziologických funkcí. V důsledku zanedbání potřebné péče jsou v některých případech v podobných podmínkách i celé skupiny zvířat chovaných k

---

2012, 2150s. Str. 3013

<sup>69</sup> Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150s. Str. 3014

<sup>70</sup> Tamtéž

<sup>71</sup> Tamtéž. Str. 3016

*hospodářským účelům, což vyvolává oprávněně pozornost celé veřejnosti. Jako příklad lze uvést i situace, k nimž dochází při nesprávných podmínkách transportu zvířat, kdy je přepravováno příliš velké množství zvířat v malých prostorách, kdy dochází velmi často k úhynu těchto zvířat. Z těchto důvodů osnova upravuje novou skutkovou podstatu trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, která bude postihovat pachatele, který z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něž je povinen se z jiného důvodu postarat, a způsobí mu tím smrt nebo trvalé následky na zdraví. Přísněji trestný bude pak takový pachatel, který se tohoto činu dopustí ve vztahu k většímu počtu zvířat.“*

Podle ustanovení § 303 TrZ se trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti dopustí ten:

*(1) Kdo z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něž je povinen se z jiného důvodu starat a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*

*(2) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nebo trvalé následky na zdraví většímu počtu zvířat.*

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání postihuje v rámci správního trestání jednání, kdy dojde k zanedbání péče o zvíře, ale jen v takových případech, kdy důsledkem nebude smrt zvířete a ani nebude trpět dalšími trvalými následky na zdraví.

Trestný čin podle § 303 lze spáchat na zvířeti, které patří do vlastnictví pachatele nebo o které je povinen se z jiného důvodu starat (hlídání, pronájem, výpůjčka zvířete) a zároveň jde o zvíře, které je přímo závislé na péči člověka. Na rozdíl od § 302 TrZ do předmětu útoku nepatří zvíře volně žijící. Z hlediska trestního stíhání není rozhodné, zda je zvíře chováno v zájmovém nebo hospodářském chovu, zda je chováno v útulku, zoologické zahradě, obchodě se zvířaty, v záchranné stanici, cirkusu, delfináriu či zda je chov veřejný nebo soukromý, komerční či nekomerční.<sup>72</sup>

Hlavní podstata chování pachatele spočívá v zanedbání péče, kterou zvíře potřebuje. Zpravidla jde o opomenutí (§ 112) takového zacházení, jaké zvíře s ohledem na svůj druh, věk, zdravotní stav, biologické potřeby, umístění, roční dobu a další životní podmínky vyžaduje k tomu, aby nebylo vystaveno strádání,

---

<sup>72</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 407

utrpení nebo negativnímu působení vnějších vlivů, jiných zvířat nebo lidí.

Do výčtu zanedbání potřebné péče lze zahrnout nevhodné zacházení se zvířetem, jeho špatné umístění, omezování v příjmu krmiva a vody, ponechání zvířete na místech, která negativně ovlivňují vnější vlivy (vysoké teploty, intenzivní sluneční záření, mrazy, silný vítr, bouřky apod.), umístění většího počtu zvířat do nevhodných podmínek a prostorů, nedodržování hygienických podmínek nebo zanedbání úklidu místa ustájení zvířat apod.<sup>73</sup> Jde tedy o zanedbání péče *welfare*<sup>74</sup> zvířete.

Pachatelem tohoto trestného činu může být jen osoba fyzická. V případě, že by došlo ke spáchání trestného činu zanedbání péče o zvíře jednáním fyzické osoby v rámci nějaké právnické osoby, např. občanské sdružení provozující záchranou stanici pro handicapovaná zvířata, útulek pro zvířata opuštěná, zemědělské družstvo, trestně odpovědná by byla fyzická osoba, která se trestného činu dopustila jménem právnické osoby nebo v jejím zastoupení. Viz níže k trestní odpovědnosti právnických osob.

Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje zavinění z nedbalosti a to vědomé i nevědomé, musí jít ale o hrubou nedbalost. Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti tehdy, jde-li o bezohledný přístup pachatele k zájmům chráněným trestním zákoníkem. Nejde o žádnou další formu nedbalosti, jen o její vyšší intenzitu, která je požadována z důvodu, aby se zabránilo nadměrnému uplatňování trestní represe v případech méně závažných. Prostá nedbalost by k trestnosti podle § 303 odst. 1 TrZ nestačila, takové jednání by se řešilo podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání nebo podle jiných předpisů z oblasti práva na úseku ochrany zvířat v rámci administrativně právní odpovědnosti jako přestupek nebo jiný správní delikt.<sup>75</sup>

V § 303 odst. 2 jde o okolnost podmiňující vyšší trestní sazbu, která spočívá v tom, že pachatel svým jednáním způsobí trvalé zdravotní následky

---

<sup>73</sup> Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150s. Str. 3017

<sup>74</sup> Světová organizace pro zdraví zvířat definuje pojem *welfare* takto: „*Welfare* zvířat znamená, jak se zvíře vyrovnává s podmínkami, v nichž žije. Zvíře je v dobrém stavu *welfare*, jestliže je podle vědeckých ukazatelů zdravé, spokojené, dobře živené, v bezpečí, může se chovat přirozeným způsobem a jestliže netrpí nepříjemnými stavy, jako je bolest, strach a utrpení. Dobrá úroveň *welfare* zvířat vyžaduje prevenci nemocí a veterinární péči, přiměřený přístřešek, výživu, humánní zacházení a humánní porážku (usmrcení). *Welfare* zvířat se vztahuje ke stavu zvířete; zacházení, kterého se zvířeti dostává, lze popsat pojmy jako péče o zvíře, chov zvířat a humánní zacházení.“

<sup>75</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 408

většimu počtu zvířat nebo jim způsobí smrt. Trvalými následky na zdraví rozumíme takové změny na zdravotním stavu, které jsou nevratné a dochází k nim v důsledku zanedbání potřebné péče o zvíře. Tyto následky již nejde vyléčit ani jinak zhojit a projevují se zhoršením zdravotního stavu zvířete oproti stavu dřívějšímu. Zároveň je zde nepodstatné, o které zdravotní následky jde, zda o poškození pohybového aparátu, jeho smyslových orgánů nebo jiných orgánů či jiných částí těla. Smrtí se rozumí jakékoli ukončení života zvířete v důsledku zanedbání potřebné péče. Trestní zákoník neudává přesný počet zvířat, který by vyhovoval počtu větší. K naplnění této okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby by mělo stačit způsobení uvedených škodlivých následků dvěma zvířatům, ale zákonodárce zde zřejmě předpokládal vyšší počet zvířat. Soudní praxe v tomto případě dospěla k závěru, že by mělo jít nejméně o 7 kusů zvířat.<sup>76</sup> Tuto problematiku bude muset ještě ale konkretizovat soudní praxe a judikatura.<sup>77</sup>

#### **5.4. Trestní odpovědnost právnických osob na úseku ochrany zvířat**

Do českého právního řádu byla s účinností od 1.1.2012 zavedena zásadní změna v oblasti typu pachatelů kriminálních deliktů. Jde o nový subjekt trestné činnosti, o trestní odpovědnost právnických osob a řízení proti nim směřovaných, zákon č. 418/2011 Sb. Došlo k rozšíření dosavadní letité úpravy, která upravovala jen fyzické osoby jako subjekty trestné činnosti. Hlavním problémem bylo, že v případě jednání jménem právnické osoby nebo jednáním v jejím zájmu docházelo k vyhýbání se trestní odpovědnosti opakovaným odvoláváním na rozhodnutí kolektivního orgánu právnické osoby a individuální trestní odpovědnost byla obtížně prokazatelná. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob však nevymezuje žádný z paragrafů týkající se ochrany zvířat v lidské péči, tedy ani § 302 ani 303 trestního zákoníku.<sup>78</sup>

<sup>76</sup> 8 Tdo 657/2011, Soudní rozhodnutí Nejvyššího soudu. [online]. Dostupné z: <http://download.zakony.cz/soudni-rozhodnuti/nejvyssi-soud/2012/1/judikat-ns-pristupnost-jenutno-chapat-i-v-sirsich-souvislostech-a-nelze-ji-striktne-vztahovat-jen-k-uzc-GNS20122447>

<sup>77</sup> Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150s. Str. 3018

<sup>78</sup> Odborná literatura uvádí, že není jasné, proč zákonodárce usoudil, z jakých důvodů nemůže být právnická osoba stíhána za týrání zvířat či za jiné trestné činy vůči zvířatům. Viz DAMOHORSKÝ, M. Deliktní odpovědnost v ochraně životního prostředí *Acta Universitatis Carolinae Iuridica* 2011, č. 3 (*Lidská práva, právní odpovědnost a ochrana životního prostředí*), s. 14

## 6. Judikatura na úseku ochrany zvířat proti týrání

Na úseku týrání zvířat se bohužel mnoho judikatury zatím nevyskytuje. Opak by se mohl zdát pravdou a to díky častějšímu výskytu týrání zvířat, které nám servírují média. Bohužel i přes tato četná mediální sdělení se většina případů k příslušným orgánům ani nedostane a to z důvodu ignorace ze strany společnosti. Lidé často týrání zvířat přehlížejí, což dle mého názoru není v dnešní moderní společnosti zcela na místě a lidstvo by se v tomto směru mělo posunout dál. Vzhledem k nízkému množství judikatury se v následujících odstavcích budu zabývat jak judikaturou po novelizaci, tak i před ní.

Většina případů, která nasvědčovala týrání zvířat byla do novelizace v roce 2010 řešena pouze jako správní delikty. Hlavním problémem bylo nedostatečné prokázání subjektivní stránky trestného činu, tedy zavinění. Docent Chmelík ve své knize uvádí: „*Jen malá část případů je orgány činnými v trestním řízení prověřována jako podezření ze spáchání trestného činu týrání zvířat.*“<sup>79</sup>

Judikaturu lze rozdělit do dvou skupin. Do skupiny první řadíme případy, kdy jde o zavinění formou nepřímého úmyslu, tedy o poskytování nedostatečné výživy, napájení, nevhodný způsob chovu a ustájení či zanedbání péče o zvíře. Následkem může být i smrti zvířete. Do skupiny druhé patří případy, ve kterých jde o utýrání zvířete na základě úmyslu přímého. Nejdříve se budu zabývat skupinou první, která je mnohem početnější.

Okresní soud rozhodl o zproštění obviněného žaloby pro trestný čin týrání zvířat z důvodu chybějícího úmyslného zavinění. Šlo o případ, kdy obviněný utajovaně a nevhodně převážel přes hranice 56 cizokrajných ptáků. Následkem vysokých teplot, nevhodného převozu a nevypěstlosti zvířat v den přepravy uhynulo 18 ptáků. Okresní soud shledal, že v tomto případě mohlo jít nanejvýš o zavinění z vědomé nedbalosti, což by znamenalo, že obviněný si byl určitým rizikem jist, ale bez přiměřeného důvodu doufal, že se ptákům nic nestane. Proti tomuto rozhodnutí podala odvolání státní zástupkyně, která bohužel neuspěla. Odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu okresního. Následně podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného, kde uvedl, že v tomto případě šlo o nepřímý úmysl, kdy byl pachatel jasně obeznámen s možnými následky úhynu ptáků a věděl, že mohou nastat. Nejvyšší soud stížnost

---

<sup>79</sup> CHMELÍK, J. a kol.: *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení*. Praha: Linde, 2005, s. 76



zamítl a potvrdil závěry obou soudů, kdy judikoval, že pachatelé šlo pouze o zatajení ptáků před celní kontrolou, nikoliv o úmyslné usmrcení a nejedná se tedy o trestný čin.<sup>80</sup>

V dalším případě byla pachatelka soudem prvního stupně odsouzena k peněžitému trestu z důvodu nedbalého ohlídání svých dvou psů, které pustila a ti následně usmrtili jiné zvíře. Krajský soud ženu obžaloby zprostil a následně podala státní zástupkyně dovolání k Nejvyššímu soudu. Ten však dovolání zamítl a shledal, že v případě zavinění nelze zakládat jen na jediné skutkové podstatě a to na té, že si obviněná byla vědoma rizika usmrcení jiného zvířete jejími psy. Obviněná sice své psy zcela nezabezpečila a nechala je volně běhat po okolí, ale chybí zde volní složka zavinění a to z důvodu, že obviněná nebyla napadení přítomna a tak nemohla v usmrcení zvířete psům zabránit.<sup>81</sup>

Za zmínění stojí další případ, kdy následkem nedostatečné výživy během zimního období trpělo stádo skotu o počtu zhruba 25 kusů. Okresní soud uložil obviněnému trest v odnětí svobody v délce 3 měsíců, odložený podmíněně na zkušební dobu jednoho roku. Obviněný podal ke krajskému soudu odvolání, které bylo následně zamítnuto. Nejvyšší soud v konečné fázi dovolání proti zamítavému usnesení o odvolání odmítl a potvrdil tak rozsudek soudu okresního.<sup>82</sup>

Z nejnovější judikatury trestních soudů podle nového trestního zákoníku je třeba zmínit usnesení Nejvyššího soudu, které se věnuje výkladu pojmů „týrání zvířat na místě veřejném“ a pojmu „větší počet zvířat“. V tomto případě došlo k omezování výživy a napájení u nejméně tří psů, které obviněný držel na pronajatém pozemku odděleném od pozemní komunikace převážně drátěným plotem. Psy v tomto podvyživeném stavu neustále zapřahal do spřežení a požadoval po nich fyzickou výkonnost. Nejvyšší soud uvedl: *„Přístupnost veřejného místa ve smyslu ustanovení § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku o trestném činu týrání zvířat je nutno chápat i v širších souvislostech a nelze ji striktně vztahovat jen k úzce vymezenému prostoru, kam může veřejnost přímo vstoupit či v něm pobývat, ale za veřejnosti přístupné místo lze považovat i prostory v osobním či soukromém vlastnictví, které nejsou samy o sobě považovány za místa veřejnosti přístupná, avšak bezprostředně sousedí s místem, kam veřejnost vstoupit nemůže, např. dvory, pole nebo jiná prostranství, ale je na*

---

<sup>80</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tz 258/2000

<sup>81</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 Tdo 468/2004

<sup>82</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 Tdo 481/2004

*ně nebo do nich přes nedostatečně izolující bariéru např. průhledný plot, lešení vidět, event. slyšet. Proto ve smyslu tohoto výkladu lze považovat za místo veřejnosti přístupné, i takový prostor, kde dochází k týrání zvířete, i soukromý nebo pronajatý pozemek nebo dvůr, na něž je přes jeho oplocení (např. pletivový plot) z místa veřejně přístupného (veřejné komunikace, pole, hřiště apod.) vidět, a je možné, že osoby kolem procházející mohou projevy týrání sledovat.“ Nejvyšší soud se však neztotožnil s rozhodnutím soudů nižších stupňů, které interpretovaly pojem „větší počet zvířat“ jako více než tři zvířata. Vycházel z důvodové zprávy a odborné literatury, ze zásad trestního práva a starší judikatury k jiným trestným činům a určil: „*Minimálním počtem zvířat, který lze považovat za větší počet zvířat ve smyslu § 302 odst. 3 tr. zákoníku o trestném činu týrání zvířat, je sedm zvířat (k tomu srov. přiměřeně č. 39/1982 Sb. rozh. tr.)*“<sup>83</sup> Nejvyšší soud rozhodnutí zrušil a vrátil jej krajskému soudu k novému rozhodnutí. Ten uznal obviněného vinným trestným činem týrání zvířat pod § 302 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku a uložil mu trest odnětí svobody v délce deseti měsíců, podmíněně odložený na zkušební dobu dvou let. Tímto případem se zabýval i soud Ústavní, který ústavní stížnost posoudil jako zjevně neopodstatněnou a to z důvodu nedostatečného prokázání porušení ústavních práv stěžovatele.*

Okresní soud v Praze shledal obviněného vinným za týrání zvířat ve smyslu § 302 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku. Obviněný držel celkem 41 kusů skotu a koní v nevyhovujících podmínkách ustájení, omezoval jejich výživu a napájení, zacházel se zvířaty způsobem, který jim způsoboval nepřiměřenou bolest, utrpení a poškození zdraví. Obviněný tak proti rozsudku okresního soudu podal odvolání, které následně krajský soud zamítl. Dalším krokem bylo dovolání obviněného k Nejvyššímu soudu, aby soud nižšího stupně věc opět projednal, ten však dovolání zamítl pro podání dovolání z jiného důvodu.<sup>84</sup>

Do skupiny druhé, tedy s přímým úmyslem, lze zařadit případ, kdy obviněný vyhodil z okna svého psa, který následkem pádu utrpěl smrtelná zranění. Obviněný se rozhodl, že psa odnese zpět do bytu, kde však zjistil, že zvíře nejeví žádné známky života a tak jej vyhodil do kontejneru na odpadky. Celé události přihlíželo několik osob. Městský soud Brně shledal obviněného vinným. Proti rozsudku podal obviněný odvolání, které krajský soud vrátil soudu stupně

---

<sup>83</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ČR 8 Tdo 1617/2011

<sup>84</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ČR 7 Tdo 682/2014-28

prvního, aby ji znovu projednal. Krajský soud následně rozhodnul: „*Utýráním zvířete ve smyslu ustanovení § 203 odst. 2 tr. zák. č.140/1961 Sb., je každé usmrcení zvířete způsobem, které mu působí nepřiměřenou bolest, popř. jemuž předchází vystavení bolestem či šokujícím prožitkům, a to i trvajícím po kratší dobu, pokud toto vystavení bylo mimořádně intenzivní.*“<sup>85</sup>

Okresní soud v Semilech uznal vinným obviněného z přečinu týrání zvířat dle § 302 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b) trestního zákoníku. Dle skutkových zjištění se obviněný týrání dopustil tím, že uvázal na provaz psa poškozené a po té s ním několikrát udeřil o asfaltovou silnici, čímž jezevčíkovi způsobil smrtelná zranění. Okresní soud obviněného odsoudil k trestu odnětí svobody na 8 měsíců, podmíněným odložením na zkušební dobu tří let. Dále musel obviněný zaplatit poškozené náhradu škody. Obviněný rozsudek okresního soudu napadl odvoláním, které následně soud krajský zamítl jako nedůvodné.<sup>86</sup>

---

<sup>85</sup> Usnesení Krajského soudu v Brně 4 To 597/98

<sup>86</sup> Usnesení Nejvyššího soudu 8 Tdo 1048/2012

## 7. Ochrana zvířat na mezinárodní úrovni

### 7.1. Ochrana zvířat v mezinárodním právu

Základ právní úpravy ochrany zvířat v lidské péči v rámci mezinárodního práva je obsažen v mezinárodních úmluvách. Celosvětová úmluva zaměřená na ochranu zvířat a nakládání s nimi v lidské péči, na ochranu zvířat proti týrání či zajištění dobrých životních podmínek zvířat zatím neexistuje. Těchto okruhů se týkají pouze úmluvy regionální, zejména úmluvy vyspělého Severu v Evropě. Tyto úmluvy byly sjednány v rámci Rady Evropy a může k nim přistoupit jakýkoli členský stát a mezinárodní organizace jako je EU<sup>87</sup>. Bohužel v případě těchto úmluv dochází k nulové kontrolovatelnosti a vynutitelnosti společných závazků.

Mezinárodní mnohostranné úmluvy globálního a regionálního charakteru, zaměřené na ochranu biodiverzity živočišných druhů volně se vyskytujících přirozeně v krajině v původních přírodních stanovištích představují druhou právní rovinu úpravy ochrany zvířat v mezinárodním právu. Jde o záležitost mnohem obecnější, na úrovni organizací OSN nebo regionálních organizací mezivládního typu. Právní úprava je zakotvena v desítkách mezinárodních úmluv na globální, regionální a lokální úrovni. Nelze tedy hovořit o jednotné celosvětové úpravě kodexu práva ochrany živočichů.<sup>88</sup>

### 7.2. Systém dohod v rámci Evropy

Rada Evropy v uplynulých čtyřiceti letech přijala mnoho dohod, které jsou systémem na ochranu zvířat chovaných v podmínkách lidské péče, jejich transportu, pokusech apod. Následující dohody výrazně ovlivnily i podobu unijního práva tím, že EU implementovala tyto dohody do svých sekundárních legislativních norem. Patří mezi ně:

- Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě – přijata v Paříži 13.12.1968. Vztahuje se na všechny obratlovce a upravuje podmínky zacházení s jednotlivými druhy při přepravě.
- Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely – přijata ve Štrasburku 10.3.1976. Vztahuje se na výživu, ošetřování a

<sup>87</sup> ČR je členem Rady Evropy od roku 1993:

<sup>88</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 153

ustájení těch zvířat, která jsou chována nebo držena pro produkci potravin, vlny, kůže, kožešin nebo pro jiné chovatelské účely.

- Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat – přijata ve Štrasburku 10.5.1979. Dohoda se vztahuje na přehánění, přechovávání, znehybnění, omračování a porážení lichokopytníků, přežvýkavců, prasat, králíků a drůbeže. Hlavním cílem je chránit zvířata před zbytečným utrpením při jatečných porážkách.
- Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely – přijata ve Štrasburku 18.3.1986. Dohoda týkající se pokusů na zvířatech.
- Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu – přijata ve Štrasburku 13.9.1987. Dohoda upravuje která zvířata patří do zájmových chovů. Jsou jimi zvířata držena člověkem zejména v jeho domácnosti pro jeho potěšení a jako společníci. Dále upravuje držení těchto zvířat, podmínky výcviku, chirurgických zákroků, podmínky obchodování se zvířaty, podmínky provozování soutěží se zvířaty, podmínky utrácení zvířat a opatření k omezení počtu zvířat toulavých.<sup>89</sup>

### 7.3. Ochrana zvířat v právu Evropské unie

Problematiky ochrany zvířat se v unijním právu zabývá právo primární i sekundární.

Zásadní novinkou v primárním právu byla v roce 2009 ratifikace Lisabonské smlouvy. Změnou článku 3 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie deklarovala EU význam ochrany životního prostředí jako jednu z priorit Unie. Článek byl změněn v následujícím znění: „...*Unie usiluje o udržitelný rozvoj Evropy založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí. Podporuje vědecký a technický pokrok.*“ V rámci „vysokého stupně ochrany a zlepšování kvality“ je nepochybně myšleno i na ochranu živočichů, tedy zvířat.

Dalším hlavním pramenem v oblasti ochrany zvířat a životního prostředí je

---

<sup>89</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 156 - 159

Smlouva o fungování Evropské unie, do které byl vložen článek č. 13, který se týká zajištění dobrých životních podmínek zvířat: „*Při stanovování a provádění politik Unie v oblastech zemědělství, rybolovu, dopravy, vnitřního trhu, výzkumu a technologického rozvoje a vesmíru zohledňují Unie a členské státy plně požadavky na dobré životní podmínky zvířat jako vnímajících bytostí; přitom zohlední právní nebo správní předpisy a zvyklosti členských států spojené zejména s náboženskými obřady, kulturními tradicemi a regionálním dědictvím*“. Tento článek přinesl významnou změnu v oblasti ochrany zvířat s předchozí úpravo, ale na druhou stranu věta za středníkem ustanovení usměřňuje stanovením četných výjimek (náboženské obřady židů a muslimů mezi které patří porážky jatečného dobytka *halal*<sup>90</sup>)

Právní základ současného unijního práva v oblasti ochrany zvířat v lidské péči tvoří kapitola Zemědělství a rybolov<sup>91</sup> SoFEU. Unie vymezuje a provádí společnou zemědělskou politiku a společnou rybářskou politiku, zavádí se tak vnitřní trh, který zahrnuje obchod v oblasti zemědělství a rybolovu.

V roce 2006 byl přijat Akční plán společenství v oblasti dobrých životních podmínek a ochrany zvířat 2006 – 2010, který navazuje na Protokol o ochraně a dobrých životních podmínkách zvířat. Cílem plánu bylo dosažení určitých bodů pomocí jednotlivých oblastí. Mezi hlavní cíle patří:

- posílit koordinaci zdrojů,
- jasněji definovat opatření EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat,
- dále prosazovat přísné normy týkající se této oblasti,
- podporovat výzkum a propagovat alternativní metody k pokusům na zvířatech,
- zajištění důsledného a koordinovaného přístupu k dobrým životním podmínkám zvířat ve všech politikách spadajících pod EU

Pět oblastí cílů, které definuje akční plán:

- modernizace minimálních norem,
- podpora výzkumu a vývoje alternativních metod k pokusům na zvířatech,
- zavedení ukazatelů dobrých životních podmínek,
- lepší informovanost odborníků i široké veřejnosti,

---

<sup>90</sup> Halal je maso ze zvířat zabitých dle islámského práva šaría, kdy jsou zvířeti při umírání předčítány verše z Koránu. Zvíře není předem omráčeno, je mu podříznut krk a ztrácí tak krev za plného vědomí. Agonie ubohého tvora trvá až několik minut. Islám v ČR získal pro halal porážky výjimku.

<sup>91</sup> Článek 38-44 SoFEU

- podpora mezinárodních iniciativ na ochranu zvířat.<sup>92</sup>

V únoru 2012 vydala Evropská komise Sdělení o Strategii Evropské Unie v oblasti ochrany a dobrých životních podmínek zvířat pro období 2012 – 2015. Cílem je lepší sladění aspektů dobrých životních podmínek zvířat s hospodářskou činností. Mezi hlavní faktory, které ovlivňují úroveň dobrých životních podmínek zvířat v EU patří:

- V členských státech je nedostatečné prosazování právních předpisů EU nadále v řadě oblastí běžné.
- Spotřebitelé jsou nedostatečně informováni o aspektech dobrých životních podmínek zvířat.
- Zainteresované subjekty nemají dostatek znalostí o dobrých životních podmínkách zvířat.
- Je třeba zjednodušit a vyvinout jasná legislativní pravidla pro dobré životní podmínky zvířat.

Tato strategie zahrnuje dva přístupy, kterými jsou řešení společných problémů odlišně a celostním přístupem a prohloubení využití kroků, které Komise činí. Ke zjednodušení právního rámce navrhuje:

- vyvinout nástroje i v oblastech, kde existují relevantní plány provádění, s cílem posílit plnění požadavků členskými státy;
- podporovat mezinárodní spolupráci;
- dostatečně informovat spotřebitele a veřejnost;
- optimálně využívat synergií se současnou společnou zemědělskou politikou;
- prozkoumat problematiku dobrých životních podmínek farmových ryb.<sup>93</sup>

Sekundární unijní právo obsahuje úpravu v podobě směrnic a nařízení. Nařízení jsou přímo účinná na teritoriu všech členských států včetně ČR a jsou závazná pro fyzické i právnické osoby (chovatele, obchodníky a přepravce). Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání transportoval do českého právního řádu řadu směrnic, mezi které patří směrnice Rady 86/609/ES i

<sup>92</sup> EUROPA – PŘEHLEDY PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ EU. *Akční plán pro dobré životní podmínky zvířat 2006-2010*. [online] [cit. 2016.03.26]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:f82003>>

<sup>93</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 170 - 172

sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se ochrany zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely, směrnice Rady 93/119/ES o ochraně zvířat při porážení nebo usmrcování, směrnice Rady 98/58/ES o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely a směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2003/65/ES, která mění směrnici 86/609/ES.

Následující předpisy jsou příkladem toho, kudy se v současné době ubírá unijní právo v oblasti ochrany zvířat. Nejdůležitějším předpisem je Nařízení Rady (ES) č.1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností. Cílem nařízení je přeprava zvířat v rámci EU takovým způsobem, aby nedocházelo k jejich zranění nebo zbytečnému utrpení. Dále je to Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 o ochraně zvířat při usmrcování, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kosmetických přípravcích.

Zmíněné předpisy se týkají hlavně ochrany pokusných zvířat, jejich usmrcování a ochrany během přepravy. Vedle těchto předpisů stojí další řada nařízení týkající se veterinární péče. Veterinární zákon č. 166/1999 Sb., transportoval do českého právního řádu řadu směrnic.



## 8. Ochrana zvířat ve vybraných zahraničních právních úpravách

V této části bych ráda srovnala jednotlivé právní řády upravující ochranu zvířat v několika vnitrostátních úpravách, konkrétně právní úpravu slovenskou a švýcarskou.

### 8.1. Slovenská právní úprava

Slovensko nemá samostatný zákon týkající se oblasti ochrany zvířat. Právní ukotvení zvířete je zde pojato stále jako věc, na rozdíl od většiny států Evropské unie. Podle slovenského práva zvíře není bytostí, která by cítila bolest a utrpení, tzn. že chovaná zvířata jsou označována jako věci. Ústavní soud SR v nálezu sp. zn. II. ÚS 19/97 z 13.5.1997 vyslovil, že: „...*přes tvrzení odpůrce, který kladl důraz na skutečnost, že zvíře je živý tvor, v právních vztazích má zvíře postavení objektu, ale nikdy ne subjektu práva. I v právních vztazích, kde je předmětem zvíře, se zaručují práva a svobody oprávněných osob. Majetek, který je předmětem ochrany zaručené čl. 20 Ústavy SR, zahrnuje nejen věci, ale i práva a jiné majetkové hodnoty. Proto může mít zvíře podle okolností právního vztahu také povahu objektu práva vlastnit majetek.*“<sup>94</sup>

Základ ochrany zvířat na Slovensku tvoří zákon č. 39/2007 Z. z. *O veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov*, který upravuje veterinární požadavky na zvířata, jejich vývojová stádia a jejich produkty, dále pravidla veterinární péče o zvířata během přepravy, kontrolu živočišných chorob, zákaz používání modifikovaných krmiv, veterinární kontroly, atd. § 22 stanoví podmínky povinnosti vlastníka nebo držitele zvířete, protože jsou povinni zabezpečit ochranu a pohodu drženého zvířete. Zákon dále zakazuje týrání obratlovců a uvádí zásadu, že nelze usmrtit zvíře bez přiměřeného důvodu. Přiměřený důvod je zde považován za případ nutné obrany a krajní nouze, usmrcení jatečného zvířete nebo zvířete využívaného na získávání produktů živočišného původu, atd. Vlastník nebo držitel je dále povinný zabezpečit opatření k zabránění úniku zvířete a k zabránění jeho neplánovaného nebo nežádoucího rozmnožování.

---

<sup>94</sup> KOŠIČIAROVÁ, S. *Právne postavenie vlastníka environmentálne významného predmetu v Slovenskej republike*. In DAHOMORSKÝ, M. (Ed.): *Právo životního prostředí. Sborník z konference Rýchory, KRNAP 2000*. Tématické okruhy: Vlastnické právo a trestní právo a ochrana životního prostředí. Praha: PFUK v Praze, nakl. Vodňář, 2000, s. 16 - 23

### 8.1.1. Trestněprávní ochrana zvířat proti týrání

Zákon č. 300/2005 Z. z. trestný zákon upravuje trestné činy, jejichž objektem je zájem společnosti na ochraně zvířat v hlavě pojmenované „trestné činy proti jiným právům a svobodám“ a upravuje dvě skutkové podstaty trestných činů.

§ 378 týrání zvířat stanoví, že pachatel může být potrestán odnětím svobody až na dva roky, pokud týrá zvíře, i když byl za obdobný čin v předcházejících dvanácti měsících postižen anebo byl za takový čin v předcházejících dvaceti čtyřech měsících odsouzen, nebo pachatel týrá zvíře zvláště krutým a surovým způsobem, anebo pachatel zvíře utýrá. U tohoto trestného činu se vyžaduje úmyslné zavinění. Trestný zákon upravuje i kvalifikovanou skutkovou podstatu v tom, že se pachatel dopustí některého z výše uvedených trestných činů buď na více zvířatech nebo vykoná jednání veřejně nebo na místě přístupném veřejnosti, či na zvířeti používajícím zvláštní ochrany, anebo pachatel vykoná trestný čin závažnějším způsobem. Poté dojde ke zvýšení možné hranice trestu odnětí svobody v rozmezí jen rok až pět let.<sup>95</sup>

§ 378a Zanedbání péče o zvířata je podobný jako v českém právním řádu. Trestného činu se pachatel dopustí tehdy, pokud z nedbalosti způsobí smrt anebo trvalé následky na zdraví vícero zvířat, které vlastní anebo o něž je povinen se starat, a to tím, že zanedbá potřebnou péči o tato zvířata. Zde je možnost odnětí svobody až na dvě léta.

### 8.1.2. Shrnutí

Slovenská úprava by si dle mého názoru zasloužila v oblasti ochrany zvířat proti týrání značnou novelizaci. Neobsahuje dostatečnou úpravu ochrany zvířat a nespécifikuje podmínky pro jejich chov. Jako slabinu bych označila i to, že je zvíře stále považováno za objekt práva, za věc. Trestněprávní úprava se velmi podobá úpravě české, kdy upravuje obdobné trestné činy v trestním zákoníku.

---

<sup>95</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 186  
Viz. Příloha č. 1 Trestný zákon

## 8.2. Švýcarská právní úprava

Základ právní úpravy v oblasti ochrany zvířat představuje spolkový zákon na ochranu zvířat a nařízení Spolkové rady. Oba právní předpisy tvoří i základ pro deliktní odpovědnost na úseku ochrany, jedná se o odpovědnost jak za správní delikty, tak i za trestné činy. Švýcarský trestní zákoník upravuje v oblasti ochrany zvířat jen veterinární ochranu a ochranu majetku, jelikož se na zvířata v přiměřené míře používají ustanovení o ochraně předmětů majetkové hodnoty v režimu věcí, i přes to, že od roku 2003 nejsou zvířata jako věci brána. Švýcarský občanský zákoník uvádí, že se zvířaty rozumí všechna zvířata, nejen obratlovci, jako uvádí právo veřejné. Soud dokonce může přiznat zvířeti ve sporných případech samotné postavení strany, která má výhody z hlediska práva na ochranu zvířat. Tohoto práva se užije jen na zvířata domácí, která jsou domestikovaná, s výjimkou exotických druhů, nikoli na zvířata, která jsou chována za účelem podnikání a dosahování zisku.<sup>96</sup>

Zákon na ochranu zvířat definuje základní pojmy, které jsou klíčové. Pojem důstojnost se rozumí jedinečná hodnota zvířete, která musí být zohledňována při každé manipulaci se zvířetem. Je-li zvířeti způsobována bolest, strach nebo utrpení, dochází k ignoraci důstojnosti. Dalším důležitým pojmem je zdraví a pohoda. K zajištění těchto znaků dochází v případě je-li zvíře zdravé, netrpí bolestí, strachem, utrpením a jsou-li mu zajištěny dobré životní podmínky včetně správného krmení či napájení. Každý, kdo se zvířetem zachází, je povinen dbát o jeho důstojnost, pohodu a zdraví. Na rozdíl od české úpravy je v zákoně na ochranu zvířat upravena i deliktní odpovědnost. Zákon stanoví dvě skutkové podstaty trestných činů – trestný čin úmyslného týrání zvířete a obdobný trestný čin nedbalostní, při kterém může být pachatel za úmyslné nebo nedbalostní jednání potrestán odnětím svobody až na tři roky nebo peněžitou pokutou. Druhou skutkovou podstatou je trestný čin porušení předpisů o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy podle úmluvy CITES. Docent Stejskal ve své knize vykládá týrání zvířat podle švýcarského zákona na ochranu zvířat následovně: „*Trestného činu týrání zvířat se dopustí ten, kdo úmyslně zvíře zneužívá, zanedbává zbytečně jej přetěžuje nebo jej narušuje jiným způsobem, nebo zvíře zabije krutým*

---

<sup>96</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 204 - 205

*způsobem nebo uspořádá takový západ mezi zvířaty, při kterém budou zvířata trýzněna nebo zabijena, nebo při provádění pokusů na zvířete působící zvířeti bolesti, utrpení nebo zranění nebo v něm vyvolá strach, pokud takový výkon pokusu není považován za nevyhnutelný pro pokus, nebo ponechá domácí zvíře nebo hospodářské zvíře samotné s úmyslem se jej zbavit.“<sup>97</sup>*

### **8.2.1. Shrnutí**

Švýcarská úprava ochrany zvířat proti týrání patří dle mého názoru mezi ty vyspělejší. Zvíře zde už od roku 2003 není bráno jako věc a je mu uznáváno v určitých případech i postavení strany, díky kterému získává výhody z hlediska právní ochrany. Rozdílem mezi českou a švýcarskou právní úpravou je zakotvení deliktní odpovědnosti. Švýcarsko upravuje trestní odpovědnost v zákoně na ochranu zvířat, trestní zákoník zde stanoví pouze oblast veterinární ochrany a ochrany majetku, kdy jde o přiměřené ustanovení o ochraně předmětů majetkové povahy na zvířata. Zákon na ochranu zvířat upravuje veškeré nakládání se zvířaty, podmínky jejich chovu, rozmnožování, přepravy, usmrcování a pokusů. Dále zachycuje pravidla pro zřízení centrálního informačního systému, do kterého se zapisují data o provedených kontrolách, o uložených sankcích a stanov osob oprávněných k přístupu do systému.

---

<sup>97</sup> MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). Str. 205 - 209

## 9. Návrh nové právní úpravy

Myslím, že hlavním nedostatkem současné úpravy je výše trestů postihující pachatele za týrání zvířat. Orgány činné ve správním a trestním řízení se stále při ukládání sankcí drží spodních hranic, ve většině případů dochází jen k trestům podmíněným, proto by mělo dojít k častějšímu využívání vyšší hranice. Navrhovala bych, aby došlo ke zpřísnění ukládaných trestů, což by mohlo potencionální pachatele donutit k pohledu na zvířata jako na živé tvory, kteří si zaslouží respekt a uznání stejně jako lidé.

Dále bych navrhla novelizaci úpravy v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob na úseku ochrany zvířat v lidské péči podle § 302 a § 303 TrZ. Existuje zde totiž reálná představa odpovědnosti právnických osob v případě zanedbání péče nebo týrání zvířat, jde např. o provozovatele útulků pro opuštěná a toulavá zvířata, záchranné stanice, zemědělská družstva nebo zájmové či sportovní chovatele.

Česká úprava by se dále mohla inspirovat zahraničními úpravami, například úpravou švýcarskou, která je v této oblasti detailně propracovaná a obsahuje podrobnou úpravu každého druhu zvířete a přesné podmínky chovu. Tím by došlo k vyvarování se omylů, ke kterým často při nakládání se zvířaty dochází. U nás se často setkáváme například s kupírovanými ušima u některých psů i přes to, že je zákon na ochranu zvířat ve svém ustanovení zakazuje a označuje je za týrání. Švýcarský zákon kupírování zakazuje také, ale zároveň zakazuje i dovoz takových psů z jiných států<sup>98</sup>, čímž se zvyšuje výstraha postihu v této problematice. Výhodou je i švýcarský informační systém, který zachycuje pravidla pro zřízení centrálního informačního systému, do kterého se zapisují data o provedených kontrolách, o uložených sankcích a stanov okruh osob oprávněných k přístupu do systému. Bylo by zcela na místě zavést namátkové kontroly jednotlivých majitelů a chovatelů zvířat, zda dodržují péči a způsob chovu.

---

<sup>98</sup> SR 455.1 Animal Welfare Ordinance (TschV) z 23.4.2008

## Závěr

Cílem této práce bylo detailně poukázat a uceleně představit problematiku týrání zvířat.

Česká právní úprava ochrany zvířat proti týrání si prošla značným vývojem a posunula se blíže k ostatním vyspělým státům Evropy. Z legislativního hlediska se mi úprava nezdá být vůbec špatná, ale určitě by se dalo polemizovat o zlepšení jednotlivých částí.

Důležitým posunem byla změna v občanském zákoníku, kdy na zvíře již není pohlíženo jako na věc, ale je uznáváno jako smysly nadaný a živý tvor, který je schopen vnímat bolest.

Oblast ochrany zvířat je kompletně upravena v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Zákon též upravuje správní delikty, tedy přestupky a správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob. Právní ochrana zvířat je u nás vykonávána prostřednictvím veřejnoprávních a soukromoprávních nástrojů.

Trestněprávní ochranu zvířat proti týrání upravuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v § 302 týrání zvířat a § 303 zanedbání péče o zvíře z nedbalosti. K naplnění skutkové podstaty trestného činu v § 302 je potřeba úmyslného, zvláště surového nebo trýznivého týrání, ke kterému došlo veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Odst. 2 § 302 pak upravuje možnou recidivu, způsobení zvířeti smrti nebo trvalé následky na zdraví a dopustí-li se takového činu na větším počtu zvířat. Ustanovení § 303 se vztahuje na případy, kdy dojde z nedbalosti k porušení povinnosti se o zvíře postarat a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt. V odstavci 2 jde o okolnost podmiňující vyšší trestní sazbu v případě, kdy se pachatel dopustí jednání na větším počtu zvířat.

V diplomové práci jsem se zabývala i judikaturou týkající se týrání zvířat, která bohužel není dostatečně hojná a je potřeba, aby došlo k jejímu rozšíření. Cílem budoucích rozhodnutí by, dle mého názoru, mělo být ukládání trestů při vyšší hranici, jak jsem již zmínila v předchozí kapitole.

V poslední části jsem představila úpravu na mezinárodní úrovni a srovnala jsem některé právní systémy. Konkrétně úpravu slovenskou a švýcarskou, která patří mezi jednu z těch vyspělejších v dnešní moderní Evropě.

Při zpracovávání mé práce jsem dospěla k závěru, že hlavním nedostatkem

je přístup společnosti, která ve většině případů týrání zvířat přehlíží. Často se stává, že lidé týrání zvířat příslušným orgánům nenahlásí a přistupují tak k problematice pasivně. Doufám, že se tento přístup společnosti brzy změní a zvířata budou respektována jako živí tvorové, kteří si zaslouží náležitou ochranu.

## Resumé

The aim of this dissertation was to point out in details and comprehensively introduce the issue of animal cruelty.

The Czech legislation of protecting animals against cruelty have undergone considerable development and moved closer to the other developed countries of Europe. From a legislative standpoint, I think It doesn't seems to be bad at all, but some parts could be more improved.

The first chapter briefly introduce the history of the Czech legislation cruelty to animals that is developed from the 19th century to the present. In the second chapter I will explain the position of the animal in the Czech legal order, define the important concepts, categorize animals and introduce the change of status of the animal under the new Civil Code. In this chapter, I also cover the tools to protect animals against cruelty, specifically public and private instruments.

Part three is devoted to animal protection under Act no. 246/1992 Coll., On protection of animals against cruelty. This law recently passed an important amendment, which our legal system for the protection of animals moved a step further. I will discuss concepts such as torture, suffering and killing of animals, different methods of torture and circuits provision of this Act, which protects animals from abuse.

Chapter Four discusses the responsibility for misdemeanors and other administrative offenses under the Animal Welfare Act and constitutes a specific measure in the field of animal protection.

The most important part of my dissertation is the fifth chapter, which constitutes a criminal treatment of animal protection, its development, fundamental principles on which it is based criminal law and development, which have undergone treatment. I deal in detail with the individual facts of crimes of animal cruelty under § 302 and the neglect of animal neglect in § 303. I refer to the issue of liability of legal persons in this area.

It should be questioned whether the penal provisions for the protection of animals is satisfactory or still has several drawbacks, because in the sixth chapter introduce the law relating to the case.

In the end I will introduce regulation at the international level and the adjustment in the European Union and its development and the comparison of our



regulation with the foreign.

In the last chapter and I will think about the end of the applicable legislation and evaluate its pros and cons and suggest possible solutions that would further shift the issue of animal cruelty.

## Seznam použité literatury

### A. Tištěná odborná literatura

- MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). s. 490
- DAHOMORSKÝ, M. A kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010
- Šámal, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1040
- Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150s.
- DAHOMORSKÝ, M.: *Vlastnické právo a ochrana životního prostředí, Pocta Martě Knappové k 80. Narozeninám*: Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005, s. 472.
- PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 237
- Eliáš, K. a kol, *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 308 s. Str. 108
- TUHÁČEK, Miloš a Jitka JELÍNKOVÁ. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. První vydání. Praha: Grada, 2015. Právo pro každého (Grada)
- DAHOMORSKÝ, M.; MÜLLEROVÁ, H.; SMOLEK, M.; SNOPKOVÁ, T. *Zemědělské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015.
- CHMELÍK, J. a kol.: *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení*. Praha: Linde, 2005
- Hendrych, D. A kol. *Správní právo. Obecní část*. 8. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 826s.,
- DAHOMORSKÝ, M. Trestní právo a ochrana životního prostředí v České republice. In DAHOMORSKÝ, M. (Ed.): *Právo životního prostředí. Sborník z konference Rýchory, KR NAP 2000*. Tématické okruhy: Vlastnické právo a trestní právo a ochrana životního prostředí. Praha: PFUK v Praze, nakl. Vodnář, 2000, s. 103

- JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2011, str. 368
- STEJSKAL, V. *Trestněprávní odpovědnost na úseku ochrany životního prostředí*. Praha: PFUK v Praze, Ediční středisko v nakladatelství Vodnář – Ing. Vladimír Kvasnička, 2002
- Broom, D. - Tudge, C. *Animal welfare*. Strausbourg: Nakladatelství Council of Europe publishing, 2006

## **B. Články v odborných časopisech**

- RYDVAL, Tomáš, *Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice*. *Aplikované právo*. 2006, roč. 4, č. 2.
- VANDROVCOVÁ, Tereza: „*Násilné činy páchané na zvířatech v souvislosti dalších patologických jevů*“, 2008, In: Večerník, K. (ed.), *Trendy sociálně patologických jevů*. Sborník příspěvků ze semináře sekce sociální patologie MČSS, Praha: MČSS

## **C. Právní předpisy**

- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o policii ČR
- Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 572/1992 Sb., Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými

druhy volně žijících živočichů a rostlin

- Vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu
- Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu zvířat hospodářských zvířat
- Vyhláška č. 114/2004 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat
- Nařízení Rady č. 1009/2009 o ochraně zvířat při usmrcování a směrnice EP a Rady č. 63/2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely
- nařízení Rady (ES) č. 1099/2009
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2010/63/EU o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely
- SR 455.1 Animal Welfare Ordinance (TSchV)
- Zákon č. 300/2005 Trestný zákon

#### **D. Sborníky a příspěvky ve sbornících**

- DAMOHORSKÝ, M. *Delikt ní odpovědnost v ochraně životního prostředí. Acta Universitas Carolinae Iuridica* 2011, č. 3 (*Lidská práva, právní odpovědnost a ochrana životního prostředí*)
- KOŠIČIAROVÁ, S. Právne postavenie vlastníka environmentálne významného predmetu v Slovenskej republike. In DAHOMORSKÝ, M. (ed.): *Právo životního prostředí. Sborník z konference Rýchory, KRNAP* 2000. Tematické okruhy: Vlastnické právo a trestní právo a ochrana životního prostředí. Praha: PFUK v Praze, nakl. Vodnář, 2000, s. 16-23

#### **E. Jiné zdroje**

- Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku z roku 2009, in Sněmovní tisk č.410/0, část č.1/9, str. 287.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 359/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů.

<online> Dostupná z:

<[http://eagri.cz/public/web/file/187337/Z359\\_12duvodovka\\_web.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/187337/Z359_12duvodovka_web.pdf)> str. 69

## F. Elektronické zdroje

- PETŘÍKOVÁ, P. Policisté zastřelili psa, který pokousal muže a napadl i majitelku. *IDNES* [online]. Změněno 8.dubna 2014 [cit.2016-03-22]. Dostupné z: [http://plzen.idnes.cz/pitbul-pokousal-muze-v-blovicich-d4h-/plzen-zpravy.aspx?c=A140408\\_131203\\_plzen-zpravy\\_pp](http://plzen.idnes.cz/pitbul-pokousal-muze-v-blovicich-d4h-/plzen-zpravy.aspx?c=A140408_131203_plzen-zpravy_pp)
- *Názor ÚKOZ na propagaci týrání zvířat – reklama na akci „Americké rodeo“* [online]. Vydáno 2.10.2006. [cit.2016-03-19]. Dostupné z: [http://eagri.cz/public/web/file/1650/Propag\\_tyr\\_Am\\_rodeo\\_GSMA.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/1650/Propag_tyr_Am_rodeo_GSMA.pdf)
- Výzva ÚKOZ všem obecním a městským úřadům k vypouštění holubů při svatbách. [online]. Vydáno 3.12.2015. [cit.2016-03-19] Dostupné z: [http://eagri.cz/public/web/file/446325/\\_2015Svatebni\\_holoubci.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/446325/_2015Svatebni_holoubci.pdf)
- *Vydání stanoviska ÚKOZ k plánovanému vystoupení delfinů v Praze.* [online]. Vydáno 29.1. 2013 [cit.2016-03-19]. Dostupné z: [http://eagri.cz/public/web/file/209746/Delfini\\_vystoupeni.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/209746/Delfini_vystoupeni.pdf)
- LIDOVKY.CZ, ČTK. *Lachtan uhynul při převozu vedrem, veterináři jedou cirkus zkontrolovat.* Lidovky.cz [online]. Změněno 14.6.2014 [cit 2016-03-19]. Dostupné z: [http://www.lidovky.cz/cirkusovy-lachtan-uhynul-pri-prevozu-vedrem-fnb-/zpravy-domov.aspx?c=A140610\\_085000\\_ln\\_domov\\_ele](http://www.lidovky.cz/cirkusovy-lachtan-uhynul-pri-prevozu-vedrem-fnb-/zpravy-domov.aspx?c=A140610_085000_ln_domov_ele)
- Zpravodaj Svobody zvířat, Číslo III/2015 [online] [cit. 2016-03-13] Dostupné z: <https://svobodazvirat.app.box.com/zpravodajIII2015>
- Leták Mze na Ochranu zvířat vydaný 25.6.2013, [online] [cit 2016-03-19] Dostupný z: <[http://eagri.cz/public/web/file/1911/LetakOZ\\_1306.pdf](http://eagri.cz/public/web/file/1911/LetakOZ_1306.pdf)>
- SEMERÁD, Z.; NINČÁKOVÁ, S.; SMOLOVÁ, A.; DOUSEK, J.; VALCL, O.; NOVÁK, J.; KONEČNÁ, K. *Program ochrany zvířat. Situace v roce 2014. Informační bulletin č. 4/2015.* Ministerstvo zemědělství, Státní veterinární správa, 2015. [online] [cit. 2016-03-22] Dostupné z: <[www.eagri.cz](http://www.eagri.cz)>

## G. Judikatura

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tz 258/2000
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 Tdo 468/2004

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 Tdo 481/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR 8 Tdo 1617/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR 7 Tdo 682/2014-28
- Usnesení Krajského soudu v Brně 4 To 597/98
- Usnesení Nejvyššího soudu 8 Tdo 1048/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu 8 Tdo 657/2011

## Příloha č. 1

### § 378

#### **Týranie zvierat**

##### **(1) Kto**

**a)** týra zviera, hoci bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý alebo za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený,

**b)** týra zviera zvlášť krutým a surovým spôsobom, alebo

**c)** utýra zviera,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

**(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1**

**a)** na viacerých zvieratách,

**b)** verejne alebo na mieste prístupnom verejnosti,

**c)** na zvierati osobitne chránenom zákonom, alebo

**d)** závažnejším spôsobom konania.

### § 378a

#### **Zanedbanie starostlivosti o zvieratá**

Kto z nedbanlivosti spôsobí smrť alebo trvalé následky na zdraví viacerých zvierat, ktoré vlastní alebo o ktoré je povinný sa starať tým, že zanedbá potrebnú starostlivosť o tieto zvieratá, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Zdroj: Zákony pre ľudí. Trestný zákon. 2005. Dostupné z:  
<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300#cast2>